

Часопис виходить тричі на тиждень: у середу, п'ятницю і неділю

Адреса редакції й адміністрації: Neu Wm, Ludwigstrasse 10.

Конференція всеамериканської солідарності

РІО-ДЕ-ЖАНЕЙРО. (Дена-ІНС). 15 серпня. У п'ятницю по обіді, спочатку при зачинених дверях, розпочалася панамериканська конференція. До Ріо-де-Жанейро прибули приблизно 850 делегатів американських республік. Як повідомляє агенція ЮП, прибувши до Бразилії, міністер закордонних справ Маршал сказав, що ваші американського континенту мусять показати приклад солідарності іншим частинам світу, шматованим незгодою. Також генеральний секретар ООН Трігне Лі прибув до бразилійської столиці.

ПЕТРОПОЛІС. (ЮП). 18 серпня. На першому пленарному засіданні панамериканської конференції президент Бразилії Дутра залучив перед представниками всіх американських націй, що в своєму прагненні до згоди світ досяг небагато. Але ідею об'єднання, що охоплювало б увесь

світ, можна було б здійснити в рамках ООН шляхом утворення регіональних злук на зразок панамериканської спільноти інтересів. Та обставина, що деякі нації не визнають міжнародних прав, робить потрібним спільний фронт американських держав проти агресора.

Державний секретар США Маршал запропонував, на випадок майбутньої війни, оголосити нейтралітет будь-якої країни, що належить до західної півкулі, за незаконний. Згідно з Маршаловою пропозицією, всі нації, що приєднуються до пакту оборони західної півкулі, зобов'язуються цим самим до спільної акції, хоча б навіть під час голосування вони були проти. Ця спільна колективна акція має поширюватися на економічні, дипломатичні сфери, як також на безпосереднє проголошення війни. Однак ніхто не змушуватиме ніяку країну брати активну участь у війні.

Делегати прийняли цю пропозицію більшістю двох третин голосів. Лише Аргентина, що протягом другої світової війни, як єдина американська країна, залишалась нейтральною, обстоювала думку, що колективних заходів можна застосувати лише на підставі одностайної згоди всіх учасників оборонного пакту.

Як повідомляє Ройтер, конференція подала резолюцію, що вимагає вжити заходів для підвищення життєвого стандарту всіх американських народів. Резолюція пропонує в наступному році, на конференції в Боготі, рід парад з приводу економічних питань Америки.

Секретаріат панамериканської конференції позав до відома, що чільні делегати підтримують пропозицію Уругваю, яка закликає обидві сторони Парагваю скласти зброю і прийняти посередницькі послуги Бразилії.

Тақ звана советська денацифікація

Нацисти в СЕД. — Стахановщина в східній зоні

БЕРЛІН. (ЮП). 18 серпня. Советський військовий губернатор у Німеччині маршал Соколовський розпорядився у неділю про реорганізацію денацифікації в східній зоні. Всі колишні члени НСДАП (націонал-соціалістичної партії). — (Прим. Ред.), якщо вони не є воєнними злочинцями, одержують знову всі свої громадянські права. В одному декреті советського губернатора говориться: "Колішні члени НСДАП, що не є воєнними злочинцями, мають право не лише обирати, а й бути обраними. Всі видані німецькими установами розпорядження, що обмежували політичні або громадянські права осіб названої групи, стають нечинними." В зв'язку з цим Соколовський заявив, що не слід судити всіх

членів національної партії, що не були активними діячами в нацистському русі, бо це, мовляв, гальмувало б демократичну відбудову Німеччини і зміцнювало б залишки нацизму та милітаризму. Проведення земельної реформи, усунівлення великих підприємств, видалення нацистів із керівних органів, покарання воєнних злочинців, — все це, за його словами, достатньо знищило підвалини милітаризму і нацизму в східній зоні.

В зв'язку з цим повідомляють, що тисячі колишніх членів НСДАП уже прийнято до СЕД. "Тегельке Рундшау", орган советської адміністрації, називає нові постанови щодо денацифікації "наказом історичної ваги".

Як повідомляє з советської зони агенція ЮП, советська окупаційна влада розпочала також і в Німеччині запроваджувати "стахановську" систему праці.

З приводу умов праці в советській окупаційній зоні повідомляють: "Заробітні платні повинні підвищити продуктивність праці трудящих, щоб таким чином підвищити продуктивність господарства на репараційні цілі. Те саме мають за мету, застосовуючи інші, нові заходи, як от надання премій і спеціальних відпусток, нагородження такими званнями як "герой відбудови", "піонер праці", видача додаткових харчових приділів, предметів вагиту, а також змагання окремих підприємств.

Петнова засуджено до страти

СОФІЯ. (ЮП). 18 серпня. За підготування повалити уряд болгарський народний суд засудив до страти Н. Петкова, колишнього провідника опозиційної селянської партії. Його обвинувачували в тому, ніби він загрожував державній безпеці, закликав до актів саботажу, а також підривав дисципліну в болгарській армії. Чотирьох інших обвинувачених на процесі Петкова — полковника Марка Іванова, полковника Бориса Георгієва, майора Атанаса Атанасова і Димітра Іванова — засуджено від 5 до 15 років ув'язнення. Генерал М. Робертсон, представник США в альянській Контрольній комісії для Болгарії, уже звернувся з вимогою припинити виконання смертного вироку над Петковим до того часу, доки Контрольна комісія не перегляне цієї справи.

болгарського уряду вимагають не виконувати смертного вироку над Петковим, доки спеціальна комісія

не розслідує актів справи, бо США й Англія, поруч з ССРСР, є відповідальні за ситуацію в Болгарії.

"Республіка" в Греції

АТЕНИ. (ББС). 18 серпня. Таємна радіостанція грецьких повстанців подала, від імені провідника повстанців генерала Маркоса, до загального відома дві прокламації. Одна з них проголосувала в Греції республіку і повалення короля Павла. В другій говориться, що відтепер повстанців слід розглядати як центральний уряд. Далі в прокламації говориться, що всі громадяни Греції чоловічої і жіночої статі одержують однакові громадянські і політичні права. Переслідування окремих осіб чи груп за їх становище, релігію чи політичні переконання карається як злочин. Республіканський уряд повстанців, говориться далі, прагне переїзти та чужинецьким владіям у Греції.

День незалежності Індії

НЬЮ ДЕЛІ. (АП). 17 серпня. Населення обох нових англійських домініонів — Індії і Пакистану — і разом з ними індійські громадяни в столицях усіх країн святкували 15-го серпня день своєї незалежності. Перед Законодавчими Зборами Індії відбулася присяга Мантбеттена, як генерал-губернатора домініону Індія, а також Павла Пери, міністер-президента нового домініону, та членів його кабінету. У Карачі уряд Пакистану офіційно заснував ще 14-го серпня. Перший генерал-губернатор Пакистану А. Іллі в своїй промові звернувши увагу на ту велику відповідальність, що її перебрала на себе громадяни другого нового домініону.

Це число виходить подвійне з ціною 1 н.м. Адміністрація "У.В".

Поправка

У попередньому подвійному числі "У.В" на першій стор. у шпальті "Останніх новин" трапилися помилки: 1) В повідомленні "Деторичний день Індії і Пакистану", в третьому (зверху) рядку, надруковано: "... затвердження історичного дня", треба: "... закінчення..."; в дев'ятому і десятому рядку (там же) "... приймає присягу від А. Іллі як губернатора Пакистану", треба: "... як губернатора Індостану"; 2) В повідомленні "Радийні записки кордонів", від четвертого до другого рядка (знизу), надруковано: "... практикувати потім сарвазанський рух як свого внутрішнього справу", треба: "... трактувати..."

Знову бої в Індонезії

БАТАВІЯ. (РШН). 29 серпня. Головнокомандувач індонезійських збройних сил наказав учора знову розпочати бойові дії проти голландців і при відсутності дотримуватися всієї тактики "спаленої землі", бо голландці, мовляв, порушили перемир'я.

Засідання Ради Безпеки

ЛЕЙК САРСЕС. (ББС). 19 серпня. Сьогодні в Нью-Йорку Рада Безпеки знову обговорювала становище в Індонезії. На засіданні Ради індонезійський міністер закордонних справ д-р Шаріф сказав, що він стоїть одержав повідомлення, нібито голландці готуються до наступу на столицю Індонезії Джакарту. Советський представник Громико вимагав негайних заходів і ради утворити арбітражну комісію. Як він сказав, Рада Безпеки не може допустити, щоб Голландія обинувала ООН. Цю війну почала Голландія, говорив советський делегат, а має закінчити її Рада Безпеки. За його словами, Рада Безпеки, не вагаючись, повинна внести догату Голландії. Громико нагадав на США за їх пропозиції посередництва між ворожими сторонами. Американський представник Дюпон рішучо відкинув обвинувачення Громика, ніби США виявляють тиск на Індонезію. Дебати відкладено до наступної п'ятниці.

Протест проти обструкції

ВІДЕНЬ. (АБС, ГА). 19 серпня. Кореспондент ББС повідомляє з Відня про застяті у роботі альянської комісії чотирьох, що опрацьовує австрійський мирний договір. У Лондоні поділяють незадоволення американського делегата Доджа, викликане тим на вчорашньому засіданні з приводу того, що Совети зволікають роботу комісії. Він протестував проти обструкції і відсутності співпраці. Як повідомляє "Нью-Йорк Таймс", у четвер Додж повертається до Вашингтону на нараду.

Воєнний стан у Тебрізі

ТЕГРАН. (ББС). 19 серпня. В столиці Азербайджану — Тебрізі — оголошено воєнний стан.

Пант стає реальністю

ПЕТРОПОЛІС. (Зюдфестфунг). 20 серпня. Як повідомляють із Петрополісу, пакт оборони західної півкулі став реальністю. На наступній конференції в Боготі він стане підвалиною для дальшої не тільки військової, а й економічної співпраці всього американського континенту.

Вибух у Надісу

МАДРІД. (РШН, ББС). 19 серпня. В еспанському порту Кадікс стався вчора на судобудівельному заводі пожежа, що перешлюдала потім далі на місто і спричинилася до вибуху на міському заводі. Місто горіло під ніч, цілу ніч вибухали міни. Пожежа ще й досі не погасіла. Вибухи завдали великої шкоди; цілі родини поховані під руїнами. З 25 тис. мешканців убито, за неточними даними, до 300 осіб і поранено приблизно 5 тис. Іспанський кабінет віддав надзвичайне засідання, щоб обговорити заходи негайної допомоги містона.

Школа і вчитель

В житті кожного народу завжди звичайно, величезну роль відіграє школа. Насамперед, масова народна школа початкової і середньої загальної освіти. Правильно поставлена народна школа закладає фундамент цілої освітньої системи і становить базу і передумову для розбудовування середньої навчальної ланки, а відтак і високих шкіл. Незарма такої популярності набуло чеське твердження-вислів, що в 1871 році Франція переміг пруський народний вчитель. Європейська опінія того часу була свідомою того, якою великою мірою Прусія завдячувала свою перемогу зразково організованій, порівнюючій з іншими країнами Європи й світу, народній школі. Саме ця школа зумовила те, що Прусія уже в ті часи, майже 80 років назад, започаткувала здійснення поголовної грамотності свого населення, набагато обганяючи щодо цього всі інші країни континенту.

Переходячи до країн і народів, ближчих до нас, країн слов'янських, ми бачимо, що найвищою добродеттю з-поміж усіх слов'ян досі були чехи, отже знов така народ, який зумів народно освіту піднести найвище, на перше місце серед слов'янської сім'ї народів. Це тим більш повчальне для нас і гідне наслідування, що чехи не мали до 1918 р. своєї власної держави, а проте зуміли розбудувати народно освіту рідною мовою через мережу закладів освітнього товариства „Матіца“.

Минуло понад два роки нашого скупчення в таборах УНРРА—ІРО перебування в Німеччині і разом з цим два навчальних (1945-46 і 1946-47) роки в еміграційних умовах: в імпровізованих класних кімнатах, без потрібного навчального приладдя—особливо мал, різних таблиць, фізико-хемічних приладів—і майже підручників та навчальних програм. Багато зашкодила, зокрема щодо підручників та різного роду методичних посібників, та обставина, що наше громадянство попервах не числилося з можливістю довшого перебування еміграційної маси в Німеччині: всі чомусь думали, що коли ми не виберемося з Німеччини протягом першого року, то наступного, тобто 1946 року, вже обов'язково виїдемо десь за океан. Тому актив нашого громадянства творив часописи, журнали—те, що мало задовольнити потреби даного і найближчого дня, що не потребувало більшого розгону й підготовки і давало певний ефект зразу, а не десь там у перспективі, у майбутньому.

Звісно, а також із захоплення (з тих самих причин) різніми короткотерміновими курсами, викликала недоцільності нашим суспільством народних шкіл і гімназій—річ, безумовно, помилкова і шкідлива. Бо нема сумніву, що в справах освіти і культури стратегія і тактика „далекого пріцелу“—найбільш доцільна і правильна.

Наші ми починаємо наш третій навчальний рік на еміграції. Всі зовнішньо-матеріальні (іх часто чомусь звуть «об'єктивними») умови як от: брак відповідних приміщень, навчальних наочних приладів, шаручиків та пристосованих програм—хоча в трохи меншій мірі, загально існують і далі. Вони дуже обмежують навчальні можливості нашої школи. Але тим з більшою силою і значенням виступає суб'єктивний чинник—людина-педагог. Ось на це ми й хочемо звернути найважливішу увагу і самих учителів і цілого нашого громадянства.

В еміграційних обставинах, де маємо не маємо жодних обов'язуючих державно-правних норм і прикрас, що регулювали б ціле наше суспільне життя, в тому й діяльність школи, на першому плані виступає відповідальність ко-

жного працівника за свої вчинки перед самим собою, принцип суспільної праці „на совість“. Зрозуміло, що це не тільки не касус значення морального тиску на індивіда громадської думки, громадської оцінки, а навпаки, кількразово збільшує його. І ось навколо працівників школи—директорів і вчителів—конче потрібно створити атмосферу високого гарту—непослабкої громадської уваги і контролю. До цього нас зобов'язує саме те, що державного контролю діяльності наших шкіл нема і в даних умовах бути не може.

Ми кажемо: треба створити, підкреслюючи цим, що досі такої насиченої увагою й вимогливістю атмосфера навколо наших шкіл і їх працівників—не було. Тільки цим пояснюється факт, що в деяких народних школах, напр. у Бад-Верісгофені, учителі не направляють, а псуєть мову учнів, прищиплюючи їм нелітературну, діалектичну мову й письмо, як ось: „двайцять“, „коби“, „жеби“, „бізич“, „лягчи“, „швіт“, „шміх“. (зам. правильної вимови світ, сміх); навіть, „куди ся дивити?“ і т. ін. А знов у іншій школі почуєть „каншню“, „доброго утра“, „обратно“, „пада понімать“, „всьо равно“ тощо.

Сором і ганьба таким учителям. Але не менший сором і нам усім, українському громадянству, бо ми мусили досі таких учителів з наших шкіл видаляти! Ми від кожного українця на громадському становищі повинні вимагати правильної, літературної української мови, а від учителя—і поготів. Він бо мусить пам'ятати, що на мову і цілу поведінку вчителя учні взираються як на авторитетний приклад.

Трапляються в наших народних школах подекуди випадки „рукоприкладства“. Галасемо, що від будь-якого найменшого биття учнів слід рішучо відмовитися. Нічого тут покликатися на баварських німців, які нібито дозволили це навіть спеціальним законом. Не треба забувати, що велика частина наших учнів і батьків не знала практики „рукоприкладства“ в школі і сприймає це як важке понижження людської гідності. У всякому разі нам відомі дуже неприємні непорозуміння на цьому ґрунті. В принципі ж педагогіка давно засунала фізичні кари в школі, бо це призводить до тяжких травм на дитячій психіці.

Не легка праця педагога. Вимагає вона від працівника повсякчасного свідкування за самим собою, великого напруження нервів і волі. Люди, які не можуть над собою так панувати, які не мають внутрішнього покликання до педагогічної діяльності, не повинні б їти працювати в школу.

Але ті, що з покликання присвятили себе цій важкій праці, мусять усвідомити всю її відповідальність, важливість і зробити її також важливою—для суспільства і для самих себе. Це бо робота не з безжизним матеріалом, а з людьми, формування людських душ майбутніх дорослих громадян. І першою платою, першою винагородою за таку працю має бути моральне задоволення. Варішальне значення цього для культурної людини неперечне.

Однак суспільство повинно подбати і про матеріальне забезпечення шкільних працівників. Хоч як скромні наші можливості в таборах ІРО, але ми можемо дати учителям у першу чергу (а не оставши, як це у нас буває) житло, додатковий приділ, олія і т. д., оточити їх увагою і піклуванням, як наших найкращих довірених людей. Ми бо доручили їм найдорожчий скарб нації—наше молоде покоління.

Б. СИВЕНКО.

Англія поборює труднощі

Чорні дні британської імперії

Лондон, а з ним уся Англія і навіть британська імперія, переживає нині надто тривожні „чорні й страчні“ дні.

Англії, за своїм національним характером завжди холоднокривні, витривалі, урівноважені, сьогодні почала хвилюватись, виходити з рівноваги, серед багатьох появилася незрозуміла „політична істерія“ і паніка. Аджеж нечувано в історії англійської демократії річ, щоб тисячі юрби збиралися біля парламенту і вимагали пустити їх до мілістерств, щоб заманіфестувати свій протест проти тієї економічної завірюхи, „непевного позуву“, що порушує спокій і мирний хід щоденного життя англійського обивателя—пересічної людини. Повернувшись після операції до громадського життя, кол. прем'єр-міністер

поселення своїх домініонів, колоній, підмандатних країн, метрополій, щоб перебудуватись, на нових засадах створити третю британську імперію. Зрозуміло кожному, що ламати свої історичні традиції, відмовлятися від того, що так любовно, терпеливо й наполегливо своїми руками будувалося в до-і післявікторіанські часи, для англійця, що завжди звикшишати своїм багатством, достатками, просторами, піонерами,—боляче, неприємно.

Коли сьогодні устами Черчіла, лорда Вудтона і лібералів лорди й пери старої Англії говорять, що „Етлі підписує блиско-чек для тоталітарного уряду“, що його „кризовий закон“—це „таблетки проти землетрусу“, то друзі англійського народу с кращою думкою й більшою вірою в цей народ, що стільки жертвенності, самопосягати й добра зробив для всього людства.

У Білому Домі у Вашингтоні президент Трумен вручив 11.7 індійську делегацию з штату Оклахома. Делегация подарувала президентові індійський поєс, а його дружині намисто.

На фото (зліва направо): Президент Трумен, А. Аттокі, ватажок апачів, Р. Гомбі, голова індійської виставки в Оклагомі, що передав президентові подарунок, і ватажок Зауїті.

(Дена-НП-Більд).

В. Черчіл не жалів гострих слів критики під час свого виступу в рідному місті Вудокк і в Лондоні, щоб звалити всю провину за всі труднощі нинішньої Англії на уряд лейбориста Етлі. Навіть він не зумів тримати так потрібної в наш „знервований вік“ миру й політичного такту, щоб об'єктивно й тверезо розібратись в логіці й вимогах сучасної доби історії людства.

Англія лордів і перів на наших очах, в муках і стражданнях перероджується, ламає свої політичні, сільсько-економічні традиційні форми і методи панування над 558 млн.

Для старої Англії наближається 12-та година. Проте нова Англія народжується, і вона скаже ще своє слово в новій епосі людства.

Ролі пом'ялися

Англія вийшла з двох світових воєн в числі переможців. Але вийшла ослабленою, а політично й господарськи навіть знеможеною і змученою. Хто стежив за новою історією Європи, починаючи з XVIII століття, за боротьбою Англії за „balance of power“ на європейському континенті, той знає, що

VI Сесія Священного Синоду УАПЦ

5-8 серпня 1947 р. відбулася в Майнц—Кастелі VI сесія Свящ. Синоду УАПЦ на еміграції. В засіданнях, під головуванням Митрополита Полікарпа, взяли участь члени Свящ. Синоду Архiepіскопи Іванор, Ігор і Генадій та Єпископ Платон, секретар Свящ. Синоду.

На сесії прийнято ряд ухвал: звернутися до Ватикану, щоб у справі переселення українських скитальців не робити різниці з погляду приналежності їх до того чи іншого християнського віровизнання; визнати не своєчасним скликання Передсіндового Зібрання уредетанників духовенства і мирян УАПЦ на території Німеччини і відкласти розгляд цього питання до наступної сесії Свящ. Сино-

ду; тримати й надалі т'єсний контакт з органами ГУПР та допомагати в переселенській акції українських скитальців всіма засобами.

Утворено Свящ. Синодом Комітє:—1) для уводностаєнення в богослужбовій практиці УАПЦ ряду чинностей при богослужбах і 2) ієнітову для кандидатів в священники і дяконки. Доручено Єпископові Сильвестрові авіаитувати, згідно з постановою Собору Єпископів в транні 1947 р., Богословсько-Педагогічну Академію УАПЦ.

В одному з таборів мають бути організовані двієвські курси, про що буде своєчасно оголошено.

Прийнято ряд постанов в справі оживлення видавничої діяльності при Свящ. Сино-

ді „користі й зиски“ не зрівноважуються тими втратами, неприємностями, напруженням, які вона постійно мала тут впродовж довгих десятиліть і навіть віків. Було багато спроб в історії, щоб знайти спільний ґрунт для з'єднання й ієнівування різнонаціональної, державно розчленованої Європи. Але досі ці спроби не мали успіху. Англія відіграла в різних політичних комбінаціях одну з перших ролей. Ми не торкаємось питання, чи були вони владими, чи ні, але потусмо самий факт, щоб зазначити, що Англія не спромоглася за весь час створити гармонійного послєднання в Європі.

Англія прогнала столітню війну за „рівновагу сил“ в Європі на користь нового, сильнішого своїми потенційними можливостями народу американського, що з іншого континенту, з владі, приходять до розсвареної, пошматованої, зруйнованої чварами і війнами Європи щоб тут „одягати й княжити“.

Важко тепер сказати, чи це маневр англосакської раси, що шукає в об'єднанні „всіх, що говорять англійською мовою народів“, нової єди. нової світової, глобальної формули, доктрини, щоб на засадах світової Карти Свободи проголосити Pax Americana—американський мир. Нам здається, що це так. Англія залишається з своїми островами в Європі, вона не втікає перед тоталітарною навалю із Сходу, а разом з Францією боронить європейський континент на міжнародних конференціях. Але вона вже не опікує, а одна з різнозначних багатьох європейських держав. Ініціатива перейшла з її рук до США.

Британська імперія перебудовується на нових засадах, порозумінням, а іноді на домаганнях домініонів і колоній, які де-факто стають цілком самостійними й незалежними державами. Коли Канада, Австралія, Нова Зеландія, Південно-Африканський Союз чи навіть Індія považують права своєї метрополії, то це скорше роблять не з політичної konieczності, а лише заради світлих економічних і стратегічних інтересів. А Бірма, Судан, Трансїорданія, особливо ж півмандатна Палестина, коштують британській імперії ще досі багато нервів і коштів, та взагалі не відомо, чи завтра вони не вимагатимуть від своєї метрополії повної самостійності.

Але саме тому, що Англія уже тепер стала на далекодучий шлях перебудови своєї імперії, переводячи її на новий ґрунт соціально-економічних відносин, вона не тратить свого провідного значення в міжна-

ді: в першу чергу мають бути видані Календар на 1948 р., Короткий Християнсько-Православний Катехизис, „Коротка Історія Православної Церкви“ (в другій частині—Української Православної Церкви), „Часослов“, „Служєбник“; поновлено буде старання про одержання дозволу на видання „Богословського Вісника“ при Синоді. Ухвалено Свящ. Синодом звернутися до українських ієрархів Митрополита Іларіона і Архiepіскопа Паладія, що перебудувають на еміграції поза УАПЦ, з закликом поєднатися, в ім'я добра Української Православної Церкви та цілого Українського Народу, з Єпископатом УАПЦ.

В кінці розглянуто ряд важливих до Свящ. Синоду, виконаних Парафіціальними Радми чи окремими особами в приводе тих чи інших неодорожих проявів в церковно-жизиті на місцях.

родній політиці на майбутнє. А тим часом на арені змагання активно діють лише дві протилежні собі в світі сили — США і СССР. Англія і Франція, які деякий час намагалися відіграти роль самостійного міжнародного чинника, у принципових політично-господарських питаннях дотримуються лінії західної демократії, що її очолюють США. Це не має спокою по той бік залізної засони, де намагаються швою хліба, дерева і консерви деретати на свій бік англійців.

Внутрішні труднощі Англії

Що ж сталося з господарством Англії?

Друга світова війна завдала великого удару її господарству й фінансам. Англія довго не усвідомлювала собі того, якою високою ціною людською, матеріальною і фінансовою, куплена її перемога. Бувши до війни світовим банкіром, вона ще під час війни стала боржником Канади, на суму 1 млрд доларів, Індії — на півтора мільярда, а після війни боржником США на суму 3.750.000.000 доларів. Англія живе з експорту, а для цього потрібна їй сировина, нормальна праця робітників і харчування. Війна вичерпала капітали державного банку, сировина постачалась з Америки, робітників бракувало, а харчів не було за що купити, бо через скорочення експорту до колоній бракувало валюти. Тому перше завдання Англії було — відбудувати і змодернізувати індустрію, зокрема вугільну, разом з цим металургійну, коксову, машинобудівельну, текстильну, піднести на вищий шабель сільське господарство. Цього намагав платиний баліас Англії, інтереси її господарської рівноваги, без цього не можна було налагодити експорту, відвоювати світові ринки, а взаємно одержати сировину й потрібні харчі.

Видатний економіст Кейнес вже давно передбачав, що саме в дилемі нових капіталовкладень Англії загрожує небезпека. Не рахуючись з потребами народного господарства, капіталісти охоче вкладають гроші в ті індустріальні ділянки, які гарантують швидкий обіг капіталів і зиск. Отож, вихід був тільки один — перехід на планову соціалізацію основних галузей промисловості. З цим деякою мірою погодилась навіть консерваторка. Цей ри-

зикований за сьогоднішніх «нагородних» господарських відносин крок, зустрінутий англійським робітничством прихильно, а підприємцями, звичайно, ворожо, а в США із запереченням і обережністю, був тим проблемним каменем практичної господарської діяльності уряду лейбориста Етлі, на якого тепер кидають свої прокляття консерватори й ліберали. За теперішніх господарських умов Англії це був єдиний вихід, що обіцяв дати швидкий ефект. І він насправді спершу давав його.

Вугільна криза, що почалась ще минулої зими і виявила величезні труднощі щодо техніки устаткування шахт, забезпечення їх високими кадрами, своєчасно не привернула належної уваги до себе уряду. Це, головне, було початком господарської кризи, що тепер делалі набуває сили. Уряд злегковажив нею. Він навіть пішов на такі кроки, від яких тепер під ударом обставин мусів частково відмовитись. Ідеться про збільшення кількості шахтарів, про зменшення робочого тижня до 5 днів за одночасного скорочення видобутку вугілля на одного шахтаря. Англія, що завжди була поважним експортером вугілля, ще з минулої зими примушена була возити його з різних країн. (До речі, самий експорт вугілля покривав і всі витрати на імпорту хліба). А це знизило випуск індустріальної продукції, зменшило експорт і відбилося на розкладанні всього господарського життя.

Згадаймо ще «доляровий голод» у світі, труднощі з ліквідацією боргів — Індії (1,2 млрд. дол.), Єгиптові (400 млн. дол.), востанню позку (звезд-ліз — сумі 3,5 млрд фунтів стерлінгів), — величезні видатки на колоніальні армії, на окупаційну зону Німеччини, додаткові суми на підвищення заробітку робітникам і т. д. — ось головні причини господарської кризи й загрози банкрутства Англії. Дуже важливий момент — це зобов'язання Англії реалізувати свою позку на ринках США, де, як відомо, ціни на товари в середньому проти попереднього року підскочили на 30%.

Багато надій Англія поклала на торговельну угоду з СССР, щоб урегулювати видану останньому воєнну позку.

Але й ці надії були марними, не зважаючи на Сталінову обіцянку.

А, зрештою, посилення кризи сталося ще через загальне економічне напруження в усьому світі.

Вихід з становища

Чи є вихід із цього критичного становища? Так, є. Він можливий ціною деяких тимчасових жертв і обмежень всередині самої Англії, ціною негайної допомоги їй з боку США і ціною якнайшвидшої реалізації Маршалового плану. Англійський народ пережив господарську кризу в 1931 р., звичайно, меншого масштабу, але він швидко від неї видужав, «Кризовий закон», запропонований Етлі в парламенті минулого тижня й прийнятий більшістю, буде суворо здійснено. Він накреслює різні заохочення девізів і нові обмеження для англійців. Зокрема скорочення армії на 133 тис. чоловіка не на школу англійської закордонної політики, скорочення імпорту до 12 млн. фін. ст. щомісяця, зменшення потреб на безпеку на 1/3, обмеження виїзів за кордон, заборону без дозволу міняти місце праці, збільшення на 1/2 години праці в шахтах, концентрацію важливих експортних галузей промисловості, скорочення видатків на окупацію і т. д.

Які б не були труднощі, можна бути певним, що США не допустять до господарського банкрутства Англії. Вихід буде знайдено.

Але ясно, що цього виходу слід шукати не тільки в симпатіях до однієї Англії — загальне світове господарство потребує негайного оздоровлення, якнайшвидшої реалізації плану відбудови зруйнованої Європи. Надії СССР на катастрофу не здійсняться. Етлі ще раз довів у парламенті, що лейбористи не здадуть влади, а боротимуться за господарську відбудову своєї країни.

В. ВАСИЛЕНКО.

* КАНБЕРРА. (ЮП). Австралія погоджується прийняти до себе 1 мільйон американців. Уряд заден навіть фінансово допомогти американським імгрантам.

* ВІДЕНЬ. (Радіо-Мюнхен). 19 серпня. На вчорашньому засіданні альянської комісії чотирьох американських делегатів Додж повідомив, що його віддають до Вашингтону. Як відомо, комісія мала закінчити свою роботу щодо опрацювання австрійського мирного договору до 15-го серпня. Додж висловив своє обурення з приходу того, що росіяни зволівають всю цю справу.

Балканське питання ще й досі в Раді Безпеки.

На фото: Представник Албанії полковник Несті Керенескі (праворуч) під час виступу в Раді Безпеки. Заїмає д-р Невораг, представник Болгарії, розмовляє з одним дорадником.

(Дена-ІНП-Більд).

Морона з двома Батями

Ім'я Батя для чеської взуттєвої промисловості те, що для американської автомобільної промисловості ім'я Форда. Спадщина цього взуттєвого короля пікавить сьогодні не тільки Чехію, а й інші держави.

Тома Батя із Зміну — нащадок бідних родів шевців і чоботарів. Ідея дати в час першої світової війни наймодернішої продукції добрий і дешевий черевик споживачеві поставила на ноги не тільки його фабрику в Чехії.

Прізвище Батя, як фірмова марка, з'явилась у світляних рекламах столиць, а діла пізка велетельських фабрик із зразковими робітничими поселками коло них стала основою до виникнення цілих міст із прізвищем Батя. У Словаччині с Батовани, в Індії — Батанагур, Злія-Багатува в Бразилії.

Основоположник концерну Томас Батя загинув в повітряній катастрофі в 1936 р. «Престол» короля взуття перейняв його свояк Ян і брат Том.

Прийшла війна і, як багато королів, знесла і короля Батю. Янові Баті, що він зліський копелер, чеський народний суд закинув співпрацю з німцями: що дістав дозвіл на виїзд до Америки, що звіти переначковував для німців усяку сировину, що не брав участі в рухові спротиву за кордоном, навпа-

ки, проголосив був свої плани забрати й переселити всіх чехів до Патагонії, що завів в концерні «невільницькі» методи праці і т. д. На підставі цього засудила його на 15 років тюрми. Фабрики Баті вже в 1945 р. націоналізовано.

Але два Баті — Ян, що прибув до Бразилії, та Том, що сидів уже там давно і займався виготовленням для концерну тварин, які мають гарну шкіру, — не погодився з такою скорою втратою маєтку. Після того, як чеський найвищий суд відкинув їхню скаргу, вони зажадали, що й надалі вважають себе власниками концерну у Зліні та, навіть, поклали цілий транспорт високої якості сировини на 20 млн.

Ян і Тома Баті не погодилися і з політикою своєї батьківщини, маючи мільйони та концерни й фабрики в Канаді, Африці, Англії в Азії, почали в світовій пресі кампанію проти цієї політики. Ця кампанія підтримує кредити держав зачиняє їй двері банків і ставить під сумнів торговельні взаємини. Очевидно чеська преса, борючись, вилтає теж поміч на Батів. Але обивателі знають і передають собі на вухо, що Ян і Тома неадорно сидять за кордонами, а хоч Баті й не Масаріки, хто його знає, чи не така ж буде щаслива і в них рука. А. ПРУК

Індія на порозі самостійності

Чудерна країна тасмиш та різних протилежностей. Безліч природних багатств, надзвичайно родюча земля, що дає казкові врожаї, а разом з цим, як звичайно являє, той «голодний інду», що увійшов навіть у прислів'я. Країна високої стародавньої культури й великих духовних досягнень і в той же час понад 90% неписьменних, сила забобів, темний фанатизм і дикунство. Незвичайне поширення серед мас різних «непротилежних» вірувань (Ганді, Толстой), разом з тим постійні жорстокі заколоти на релігійному ґрунті. Ось вона, та Індія, що волею історії виступає нині на світову арену як новий політичний фактор: 15-го серпня 1947 року з неї постали дві нові держави, покищо домініони Англії — Індія і Пакистан.

До останнього часу Індія була колонією Британської імперії, що фактично володіє цією країною вже протягом сотень років. Завдячуючи своєму економічному й політичному значенню, Індія давно вже одержала назву «перла Англії».

Вже з давніх-давен ця країна приваблювала до себе європейські народи. Першими з тих, що ступили на індуську землю, були португальці. Слідом за ними прийшли

голландці, французи й нарешті англійці. Всі вони влаштували тут, головне зловживаючи узбережжя Індійського океану, свої колонії, що були ніби торговельними пунктами. Скоро серед них почалась боротьба, наслідком якої була перемога англійців, що близько 1500 р. заснували тут так звану «Британську Остіндійську Компанію», своєрідну спільку гендлярів-авантюрирів.

Ця Компанія розгорнула жваву торговельну діяльність з тубільцями, захоплювала нові терени й «вдала» їх у володіння англійської короли. В 1774 році Англія пов'язує ці володіння з метрополією адміністративно, призначивши туди офіційного управителя в особі так званого генерал-губернатора Британської Індії. Проте управління Компанії продовжувалося до 1859 року; після великого повстання індійців британський уряд вирішив передати владу шляком до рук губернатора, що відтоді вже став називатися віцекоролем. В 1877 році королева Вікторія приймає титул імператриці Індії.

В такому політичному стані перебувала Індія аж до першої світової війни. За цей час країна вирозла економічно й політично, і серед народних мас швидко зростає самостійницькі рухи, що їх

очолював улюбленець усього населення Магатма Ганді. Англія почала змінювати свою політику щодо Індії і ще під час війни накреслила зробити перший крок, відкриваючи індійцям можливість самоврядування, своєрідної самостійності в межах Британської імперії. Це здійснено лише по першій світовій війні, коли в 1919 році з'явився «Government of India Act» (акт управління Індією). За цим актом Індія переходила до нової системи управління, місцеві парламенти набували більшого значення, кількість призначуваних віцекоролем адміністраторів зменшувалось, натомість збільшувалось число таких, що їх обирали населення. Значна частина міністерств перейшла до рук індійців. Але роль усіх опих нових, ніби стверджених народом інституцій, була дуже незначна. Парламентам підлягали тільки другорядні справи (як землеробство, здоров'я, освіта), тоді як найголовніші (внутрішній порядок, фінанси, робітничі питання і т. ін.) були, як і раніш, цілком у розпорядженні віцекороля. Індійські міністри, таким чином, являли собою лише незначний місцевий «доладок» до основної англійської влади. Отож, в основному Індія залишалась колонією з дуже незначними ознаками самоврядування.

Цілком зрозуміло, що не аж ніяк не могло задовольнити індійців. Почалась надзвичайно велика на-

родний рух так званого «пасивного резистансу». Магатма Ганді, що очолював цей рух, вимагав від англійців повного самоврядування, хоча б в формі домініону. Ніби відповідаючи на ці вимоги, в 1929 році тодішній віцекороль Ірінг офіційно заявив, що саме це, себто перетворення Індії на домініон, має на меті англійський уряд.

Проте лише в 1935 році ці обіцянки прийняли форму законодавчого акту. Новий «Government of India» відкидав уже цілком «додакову» владу і встановлював органи самоврядування, що шляхом федерації поєднувалися в центральному парламентарному управлінні. Індія перетворювалась в своєрідний союз держав. Але на чолі цього союзу все ж залишався віцекороль; йому належала найвища влада, тим то по суті ніби нічого не змінилось.

Піднялися нові хвилі народних рухів, їм перешкодила нова світова війна. Проте Англія мусила їм на зустріч вимагам індійського народу, і в 1942 році до Індії надіслалась спеціальна комісія, на чолі якої стояв сер Стеффорд Крісс. Через Крісса англійський уряд передавав Індії свою нову пропозицію. По закінченні війни усі провінції Індії мали злитися, згідно з пропозицією в одне ціле — Індійський Союз, що мав би стати одним з англійських

домініонів. Але індійський народ не довіряв уже англійським обіцянкам і цю нову пропозицію було відкинуто. Політичні партії, з них найбільша, так звана партія Конгресу, заклала народ до нової боротьби, вимагаючи цього разу цілковитої самостійності. Почалися заколоти. Партія Конгресу була визнана за нелегальну, а її лідерів заарештовано.

Таке становище залишалось незмінним аж до 1945 року. По закінченні війни англійський уряд, тепер уже уряд робітничої партії, почав нові сароби вирішити індійську проблему. На весні 1946 року до Індії було надіслано спеціальну парламентарну комісію, очолювану міністрами Лоресом і Консом, щоб на місці знайти можливість вирішити справу. Комісія мала запропонувати створити Індійський Союз на широкій демократичній основі, і цей Союз мав би вирішити своє відношення до Англії. Нова пропозиція повинна була б уже задовольнити індійців, бо вона відкривала їм шлях до їх заповітної мрії — цілковитої самостійності. Але цього разу з'явилися перешкоди, що крокують вже в самому індійському середовищі.

Індійський народ, що біологічно й етнічно являє собою цілу одну компактну масу, поділяється дуже різко на дві частини, чужою між (Далі за 6-3 стор.)

Серйезні числа польських еміграційних часописів, як і слід було сподіватися, присвячують великі свята перебігом варшавського повстання в серпні-вересні 1944 р., намагаючись дати оцінку цьому героїчному зусиллю польського народу в минулій війні.

Кл. Грабін в передовій статті часопису „Кроніка“ ч. 31 запитує: — Чи було помилкою варшавське повстання? І відповідає: Так. Було політичною помилкою, що виникла проте з помилки, якої докочувало в 1941 і в дальших роках у відношенні до нашого східного сусіда. Повстання було консеквенцією, найтісніше пов'язаною з тезою, що поляки мусять співпрацювати з Советською Росією. Якби польська тодішня політика не визнавала цієї тези і займала щодо Росії таку саму позицію, як щодо Німеччини, то про варшавське повстання не було б мови, бо наближення советських військ не могло б будити найменших надій, що російська армія захоче допомогти повсталій Варшаві. Ні один з політичних ані військових чинників не міг би і напевно не рахував би на советську допомогу.

Глибоку і всебічну аналізу причин і наслідків варшавського повстання подає Ан. Томіци в передовій статті часопису „Orzeł Biały“ ч. 31 (265) за 2 серпня ц. р. Переказуємо з неї головніші думки нашим читачам.

Проблема відповідальності за варшавське повстання, проблема того, чи його можна було уникнути і чи слід було уникнути будь-що-будь, за всяку ціну, — це не раз буде предметом дослідження. Сьогодні назагал переважає думка, що повстання було політичною помилкою, яка дала величезні стради, а ніякого позитивного наслідку. Зважаючись на повстання, не взято в обрахунок як слід насамперед позиції і політику Росії, власне, її безоглядності, що її переліком не зупиняється воля — знищити в Польщі все, що становить незалежний осередок думки і волі польського народу, щоб увійти до краю політично цілком обезвладненого.

Говорючи ширше про мотиви повстання, автор пише:

Не вірилося, що Росія затримає

цілковито наступ своїх армій, що стояла вже під самою Варшавою, не вірилося, що не зважаючи на російсько-німецьку боротьбу на житті і смерті, може відловитися і вступити в дію пакт Молотов — Ріббентроп.

А тим часом так сталося: пакт цей на час повстання воскрес, коли советські армії стояли бездіяльно під ворітьми Варшави, а німці дупли героїчні загони повстанців, повторялися, власне, дії від 1 до 17 вересня 1939 року, коли то Польща кривавилася в перивім змаганні проти німецької переваги, а росіяни вицікували нерухомо кінця цієї боротьби, щоб увійти до Польщі. Це точнісінько було повторено в серпні 1944 року. І цієї науки поляки не сміють забути. Росіяни не лише холоднокровно спостерігали нищення Варшави і вигнання повстанців, ба навіть унеможливили практично ту допомогу повстанцям, що їм могли подати англо-американці. Бо не дозволили альянському лігунству користуватися советськими аеродромами в районі Варшави. Советська армія почала свій наступ на Варшаву, холодно розрахувавши час, почала шийно тоді, коли більшу частину повстанців винищено, а решта капітулювала.

Другою помилкою було те, що не досить уявляно собі те, чи Захід захоче, а як захоче, то чи зможе прийти повстанцям з реальною допомогою. І тут знову повторявся вересень 1939 року. Бо коли б тоді, в 1939 році, західні альянти розгорнули вчасно справжній наступ на Німеччину, то перебіг польсько-німецької війни правдоподібно виглядав би інакше. Проте тодішня допомога Заходу обмежилася, власне, до показу. Варшава з серпня і вересня 1944 р. — то ніби допровадженні до повторної ясравости 1939 рік.

І поміняючи те, яка буде остаточна оцінка історії, певним є одне: народ з невчепними життєвими силами, що поверто йде в майбутнє, не може відкинути з своєї історії фактів, навіть хоча б вважав їх за помилкові, раз у них є кров його найліпших синів.

І якщо нема політики без блудів, як взагалі нема людських вчинків без помилок, то суть великої політики полягає в тім, щоб спиратися

свої діти. Там вона набула знання чужих мов, музики, танців і доброго тону. Навчання інших предметів стояло на другому плані.

Марія Віліньська пізнала українську мову ще в дитинстві від своєї дядьки Миколи Дашниова, удосконалила практично від харківського студентства, серед якого українська стихія була дуже сильна. Світивши 1848 р. пансіон у Харкові, Марія Віліньська переїздить до Орла, до своєї тітки Катерини Мордовінової, місцевої аристократки, дім якої в Орлі був місцем, де сходилося вибране товариство, зокрема мистці, літератори, політичні вигнанці з заредекою революціонерів. В цій осередку перебувала молода, донитавна Марія Віліньська, переживаючи в той час добу духових шукань. Ця жалоба її душі була особливо загострена тому, що в ній змагалися дві культурні стихії: реальна московсько-панська і екзотична українська, каліково-романтична, повна поезії та духових устремлень. У цьому ж товаристві перебував і її майбутній

19 го липня 1947 р. під час засідання виконавчої Ради в Радуні, забито 7 членів бірманського уряду.

На фоті: двоє замордованих членів уряду: Такін Мія (ліва), міністер фінансів, і генерал У Анг Сан, заступник голови виконавчої Ради, що його називали „найсильнішим мужем“ Бірми.

(Дена-НП-Біла)

в майбутньому завжди на те, що є в цій політиці слушного, і спростувати через дальші дії і заходи те, що в кожнім людським почині є помилковим. Бо кожен політичний крок містить в собі водночас зародки помилки і зародки слушности, — і остаточний наслідок та оцінка його залежатимуть від того, як саме елементи-зародки дана суспільність розвине в дальшому своєму поступуванні.

Комуністи загрожують Кравченкові

Як повідомляє російський часопис, що виходить в Америці (Нью-Йорк) нещодавно Віктор Кравченко, автор відомої книжки „Я вибрав свободу“, заявив поліції в Голлівуді, що він боїться, що агенти комуністичної партії заб'ють його. Увесь цей факт став відомий після того, як сенатор Джек Тенні звернувся до шефа Бікманлуз з проханням вилати п. В. Кравченкові дозвіл на право тримання пістоля, в зв'язку з тим, що його життя загрожують

А де ж ті киселеві береги та молочні річки?..

У ч. 167 московських „Известий“ подибуємо „Лист“ групи матерів, в якому вони, між іншим, пишуть:

„Треба немало поводити по крам пнях, щоб одержати призначені для новонароджених. Багато безладдя і в постачанні матерів та дітей продуктами харчування. Молока, наприклад, протитом зими дітям майже не видавали.“

Але найбільш за все нас, матерів, обурює неподобство в родильному відділі міської лікарні... Приміщення родильного відділу муромської лікарні давно вже не реконструювалося, стіни обвалилися, потемніли і дітячя білизна запарана, потребує заміни новою. Обіди подають в мисках з чорного заліза.“

І це ж діється не десь вам у глухому закутку, не в селі, не на хуторі, — діється це в місті Муромі. Цікаво, де ж ті киселеві береги та молочні річки СССР, якими большевики шодня вихваляються в своїх радіопереселаннях для „українців, що живуть за кордоном“?

„Блюстителям законности“

„Блюстителям законности“ в СССР, як відомо, називають прокурорів. Як советські прокурори „оберегають“ советську законність, про це ми можемо прочитати в ч. 170 „Правди“:

„Імалі вітчизняної війни, бувший офіцер І. Пилпенко певтюмо викривав у пресі беззаконня, що відбувалися в Олександрівському районі (Ростовська обл.) Вакривав... Тепер І. Пилпенко обеззброєно. Перо випало із рук Прокурор р-ну Агарков давно вже завіз „справу“ і підібрав „матеріал“ на місцевого журналіста, що завад стільки клопоту районним працівникам. Прокурора ретельно підтримав секретар районного комітету Гасенко. 17-го липня, після чергової газетної замітки, до прокурора подзвонив Гасенко.“

— Коли ви, нарешті, посадите нашого кореспондента?
— Уже посадили.
— Уже посадили? Добре!“

Отакі ті советські „блюстители законности“. І це ж тільки районний прокурор. А що роблять, як „заводять справу“ і „підбирають матеріал“ обласні, республіканські та всесоюзні прокурори? Вони куди цікавіші. Але про них ви нічого не довідаєтеся з „Правди“. Не надрукує!

Чим саме дорога Академія Наук СССР

Як повідомляє „Правда“, ч. 183, 15-го липня відбулися міські збори пропагандистів та агітаторів м. Москви. З доповіддю виступив член-кореспондент Академії Наук СССР, лауреат сталінської премії С. В. Бахрушин. Говорючи про Академію Наук СССР, доповідач сказав:

„Академія дорога нам тим, що список її членів очолює корифей науки, почесний академік І. В. Сталін. Вона горда з того, що в її списку є соратник товариша Сталіна В. М. Молотов.“

Отож виходить: Академія Наук СССР дорога не тим, що в ній 436 чоловіка академіків і членів-кореспондентів та 5.400 чоловіка співробітників і аспірантів, і не своєю науковою роботою, — дорога вона тим, що її список очолює „корифей науки“ Сталін та що в тому ж таки списку стоїть „соратник товариша Сталіна“ В. М. Молотов. Ось чим „дорога“ Академія Наук СССР;

Годі нарікати на дзеркало...

У ч. 185 „Известий“ читаємо статтю Л. Серпіліна „Современные темы в украинской литературе“. Зупинившись на новому романі Івана Сенченка „Його покоління“, Серпілін пише:

„Автор поставив своїх героїв у штучній ситуації, в яких їм нічого більше не липалося, крім як міркувати і рефлексувати з волі автора. З волі автора герої позбавлені можливості дяти, отже, і активно впливати властиві їм прикмети.“

Ми добре знаємо, що не з волі Івана Сенченка змушені герої його роману так поводитися, а з волі НКВД. Бо не тільки в літературних творах советські люди позбавлені можливості дяти і впливати властиві їм прикмети, позбавлені вони тієї можливості і в самому житті. Тим то годі нарікати на дзеркало, коли обличчє коє!

Леонід БІЛЕЦЬКИЙ

Марко Вовчок — життя і творчість

(До 40-річчя з дня смерті)

Марко Вовчок — це літературне ім'я Марії Марковички, видатної української письменниці, що займає окреме, зовсім самостійне місце в історії української літератури.

Вона народилася 10-го грудня 1834 року в маєтку своїх батьків — Олександра і Параскеви Віліньських в селі Єкатеринівці Єлеського повіту на Орловщині. Марія Віліньська по батьковій походила з роду українського, як свідчить син її, Богдан Маркович; по матері вона походила з роду литовського князів Радзівілів.

На 7-му році Марія втратила батька, а вітчим Дмитрів, за якого її мати вийшла заміж, промарнував увесь маєток дружини й унеможливив дочці жити в матері; з кривавими вітчим поведиася так жорстоко, що все не тільки спокійно злетіло на душу майбутньої письменниці, а відбилося величезною паничною ані творчих. Уччилася Марія з 1845 р. у приватній пансіоні в Харкові, де вчилися також дворян-

чоловік Опанас Маркович — український політичний засланиць, член Кирило-Методіївського Братства.

В тій порі Марія Віліньська була вміюва красуня. Вище середнього росту, блондинка з великими сірими очима й важкою золотою косою, вона в рухах була спокійна і урівноважена. Від дитинства пі до чого вона так не тигнулася, як до науки. Забави, танці, туалети — її не приваблювали, була маломовна і одягалася скромно. Серед тодішніх поверхових дівчат Марія Віліньська відзначалася глибокою і небуденною духовістю, прагнула життя вишого і всього ідеального. Опанас Маркович так само серед мужчав в Орлі відрізнявся багатством своєї душі, глибокою інтелігентією і оригінальністю своєї особи. Він приваблював до себе кольного не тільки зовнішністю, але й своєю духовою красою. Опанас Маркович гарно співав народні пісні, захоплювався українським фольклором — віруваннями, звичаями й побутом; до того ж був письменником... І вони поженилися, а взимку року 1851 побралися і вийшли до Чернігова, де Опанас Маркович дістав посаду коректора при „Губерніальних Веломостях“.

Але посада ця його не могла задовольнити, і ч. 1853 Маркович

переїхали до Києва, де чоловік одержав посаду бухгалтера. Перебування в Чернігові Марії Марковички поглибило її українську свідомість та її знання української етнографії, а побут у Києві був дальшим поштоном у цьому напрямі. В Києві Марковичі перебували до осені 1855 р. Урядова служба не задовольнила Опанаса Марковича, і він мінив її на посаду гімназійного професора в Немирові на Поділлі, куди він з дружиною й переїхав у серпні 1855 р.

У Немирові, в цій справжній українській містечку з великою історичною і національно-українською традицією, молоде подружжя Марковичів знайшло добрий ґрунт для національної праці. Сприяв цьому й віднощивий осередок гімназійних професорів-українців. Це були переважно люди молоді, неозружені, і тому Марія Марковичка швидко стала серед них центральною особою. Музика, спів, домашні концерти й аматорські вистави були духовим проявом цієї тісно зруженої корпорації.

Культурна праця гуртка не обмежувалася тільки гімназією: вона йшла через вистави та концерти на села. Марія Марковичка почала зав'язувати зв'язки з селом, особливо про те, що Немирові для май-

бутнього Марка Вовчка був змістовним і багатим на духові враження. Тут вона опрацювала свої перші оповідання; а ті селянки, що виступали в її творах у головних ролях, ті кріпачки, молодиці і дівчата, — то все були близькі авторці живі постаті, що оповідали їй про своє життя, біді й особисте горе. І ті три роки (1855—1858) перебування Марії Марковички в Немирові розкрили перед її допитливими очима багато нових пошів, цілий ряд побутових картин і фактів та збудили силу нових вражень і зродили багатющу наву в її душі, що вона їх збирала в своїх перших 12 оповіданнях. Викотавши оповідання Марія Марковичка послала Кулішеві, вже тоді відомому письменникові, на якого вона справляла величезне враження, як „квіт, непорочно, вони свідомі мистецькі твори“. Із одержаних від письменниці до кінця червня р. 1857 оповідань Куліш з перших 11 уклад збірку і видав під назвою „Народні оповідання Марка Вовчка“. Збірка містала такі оповідання: „Сестра“, „Козачка“, „Чумаць“, „Одарка“, „Сон“, „Навчана воля“, „Викун“, „Смерть“, „Знай де ше!“, „Максим Грімач“, „Даніло Гурч“.

З виходом збірки у світ Марка Вовчок став на межі нового життя.

Український народ на своєму життєвому шляху зазнавав і знає важких ударів із зовні, від ворогів, і має перешкоди також всередині, в своїй хаті. Нема сумніву, що головні наші внутрішні перешкоди—це теж діло наших зовнішніх ворогів, які стараються їх використати, вацьковуючи одну групу українців проти другої, обіцяючи то одній, то другій стороні свою зовнішню „правительську“ допомогу та протекцію.

А все те наші вороги роблять з метою послабити нашу національну єдність та відпорність. Де немає внутрішньої сили і єдності, там не можна поставити й належного опору зовнішнім ворожим атакам. Це аксіома.

Наші історичні умовини склалися так, що українці довгий час перебували в неволі в чужих і підпадали різним ворожим впливам. Два наші „люб'язні“ сусіди деструктивно впливали на душу української нації: це росіяни й поляки, що у них ми були в неволі. Сильнішою була російська держава, довше тримала нас в неволі. Тому її вплив й більший і шкоди страшніші. Тож українці, діти одного народу, мають різні риси характеру, уподобав і звичок. Мова одна, спільна. Та наші наддніпрянські брати закликають галичанам засмічення положізмами, а інші, вже під впливом большевизму, прив'язання до форм, титулів і т. д. Галичани ж бачать у наддніпрянців росіян, большевизм і ще бо-зна кого, тому тільки, що в мові деякого з них є чимало москалізмів, а в церковно-релігійних справах частина наддніпрянців, особливо молоді, виявляє помітну байдужість. Галичани забувають, що в Галичині років 70 тому між українською інтелігенцією панувала польська мова, а на Буковині ще років 40 тому українці-інтелігенти навіть між собою часто говорили німецькою мовою. І треба було наполегливої праці свідомого молодшого покоління, щоб це зміняти, щоб всі говорили рідною українською мовою і в себе дома, і на вулиці, і в публичних установах. Якщо йдеться про рівняння визволення (наддніпрянці—православні, галичани—католики), то не слід забувати, що релігія—це нітимка справа людини, це її святая святых. Добре, що людина має релігію, бо віра—це її щастя і дороговказ.

Галичани й наддніпрянці

Написав С. ЧЕРНЕЦЬКИЙ

Здавалося б, що на тому всі ми згодимось, що будемо шанувати віру кожного. Але чи так воно є? Чи українці-католики не дивляться часом кривим оком на своїх православних братів, чи не порогувають, наприклад, з українцями-свангеліками? Наведемо деякі факти.

Ось урядовий Вісник української католицької церкви в Німеччині ч. 7 з 1947 р. приносить спростування вістки, поданої в „Українській Трибуні“ про те, що українські католицькі священники вітали православного українського митрополита. Українські священники-католики стверджують своїми власноручними підписами, що вони не тільки його не вітали, але що їх там не було ні одного.

Кому, пощо і нащо потрібно таке спростування? Що більшість українського народу—православні, цього не сховати, це знає цілий світ. Українські священники-католики побоюлись, що коли б світ і Рим дізнався про те, що вони були з православним митрополитом, хоч би й українцем,—їх взяли б за зрадників католицизму!

Примітивне думання. Ні культурний католик, ні той, що думав національними державними категоріями, до такого примітивізму себе не допустить. Правіт чи візата православного чи католицького церковного достойника немає нічого спільного з церковними релігійними догмами. Адже Папа римський приймає жидівських рабів, свангеліків, баптистів та ін. Як покійний митрополит Шептицький, приймаючи жидівських рабів і закликаючи помагати жидам, жертвам гестапівського терору, так само і Папа документували цим свою християнську любов до ближнього, до чого вона покликана як провідник християнства,—і це як ніяк не перечить догмам католицької церкви.

Українську православну церкву переслідують і вишарпують російські большевики, то чи ж співчуття їй з боку українських католиків є порушенням християнських осов чи католицьких церковних догм? Чи Христос проголосив би тут неутралітет?

Недавно на урлюванні єпископської посьяти мюнхенському католицькому єпископові-помічникові

офіційно був присутній представник німецької свангеліської церкви. Ні протестанти, ні католики-німці з цього приводу не робили ніякого ремствування. А у нас, в одному таборі відбувалася панакхила за полеглих. Служив католицький священник. Православний священник чекав, поки той скінчить Богослужбу, а коли став служити потім православний священник, тоді католицький священник чим скоріш вийшов з гурту. Чому?

Перед нами 11-те число органу українських свангеліків „Свангеліська Правда“ за листопада 1946 р., що виходить у Канаді в м. То-

**Розкуйтеся, братайтеся!
У чужому краю
Не шукайте, не питайте
Того, що немає
І на небі, а не тільки
На чужому полі...
В своїй хаті—своя правда.
І сила, і воля.**
Т. ШЕВЧЕНКО.

ронті. Там надруковано детальний опис подій в одному українському таборі американської зони. Наголовок цієї статті такий: „Знову хотіли палити біблію“.

Подано опис і свідків. У справу втрутилася американська влада. Директор УНРРА викликав для погодження конфлікту на релігійному тлі аж американського військового капелана. Кому потрібна була така українська „пропаганда“ перед чужинцями? Хто за неї відповідає?

Тим часом це використовують як большевицькі, так і „обшеруські“ агенти на кшталт Бамейка і Чухнова. Вони сортивно використовують навіть найрідніші наші промахи, щоб тільки роз'єднати наших українців. Обидва вони—російські шовіністи, що не визнають українців—вважають, що це—галицько-польська інтрига. Лякають наддніпрянців видуманим терором галичан, їх католицизмом, послуговуючись, як доказами, дрібницями, нераз просто видуманими. Ворогові, як довго він є ворогом і ми його не знайшли, не заборонити користуватися навіть нечесними способами. На те він ворог. Але ми

самі можемо і мусимо дбати про те, щоб нікому—а вже найбільше нашим ворогам—не давати проти себе аргументів. Галичани мусять розуміти, що хоч би як високо стояв їх патріотизм та свідомість, то самі вони української держави не створять. Бо галичани такі становлять меншість і на разі головну роль у виборенні української держави доведеться взяти такі ім, наддніпрянцям і православним. Кажу на разі, бо вірю, що колись і ми, українці, дійдемо до того, що зникне все те, що нас ще ділять.

Як галичанин, але переловсім українсь, в ім'я ідеї української держави, я раджу галичанам не нахилити своєї волі наддніпрянцям, не втягати їх до наших галицьких суперечок, а головне, не нахилити їм свого верховодства. Нам важко їх зрозуміти, тим більше, що ми перечулені на точні нашої культурної вшости і національної вартости. Ми самі собі ставимо за високу ціну. Ми забуваємо, що коли б не Наддніпрянщина, не було б у Галичині нашого національного підйому в українському стилі, не було б галицького П'ємонту. Якби не Котляревський та „українські орлята“—твори Наддніпрянщини, не було б українського М. Шашкевича і його товаришів. Шевченко і Драгоманів дали Франка, Лисенко дав Людкевича, Барвінського та інших. Антонович і Грушевський дали Сте-

фана Томашівського, Мирона Кордубу, Івана Крип'якевича. Смирненко, Милорадович, Чикаленко фундавали Наукове Т-во ім. Шевченка у Львові.

А чи ж Гр. Цеглиський, із Воробкевич, Василь Пачовський навіть з Іваном Франком створили український національний театральний репертуар? Чи ж не наддніпрянці дали нашому театрові український кольорит, стиль і дух? Родина Барвінських перша в Галичині повела дійсно українське життя і політику великою мірою завдяки П. Кулішеві. Навіть молоді наші націоналісти відчувують, що С. Коввалевсь без Михновського, без Лесі Українки, а навіть Хвильового і його товаришів, сам один не може бути. Немає Полтави й Києва, то немає й українського Львова, ні Тернополя, ні Станіслава чи Коломиї. Без Наддніпрянщини Галичина—це тільки Прованс, але ніколи Українська Держава.

Це, зрозуміло, не значить, що всі українці мусять бути і будуть тільки православні, чи всі тільки католики, чи всі тільки свангеліки. Алже такими не є англійці, французи, американці, німці та інші народи. Такої релігійної 100%-ої єдності не має ні один народ. Тому наші внутрішні церковно-релігійні спори не на місці, а висунання в некультурний, вульгарний спосіб наших віросповідних різниць перед чужинцями—це компромітація українців і кепська прислуга нашої національній політиці та пропаганді серед чужинців.

ті і становили. З Марії Марковички, тільки дружини Опаанаса Марковича, вона виростає у велику самостійну духову силу, в першовидатну українську письменницю, яку звеличують навіть такі вибрані української національної еліти як Т. Шевченко і П. Куліш. Це захопило письменницю до дальшої літературної праці й до остаточного завершення національної свідомости, як української письменниці; вона рішав віддати всі свої сили і хист українському народові.

І з таким великим завданням Марко Вовчок на залик Куліша переїздить до Петербургу. Там мода українська письменниці стає в осередку уваги не лише українців, але й найвидатніших письменників російських: С. Тургенєва, Д. Григоровича, Писемського, Тютчева і критика Анненкова. В сальоні В. Карташевської Марко Вовчок була якнайширше привітана. Там вона читала свої твори (між іншим, повість „Івстатутка“), справляючи своєю особою на присутніх незабутні враження. Зокрема Куліш просто бодовола від захоплення, а Т. Шевченко назвав її своєю долею і присвячував їй свої твори.

Перебуваючи Марко Вовчка в Петербурзі, де перехреснувалися різноманітні впливи західноєвропейські і східні—давало пис-

менниці багато позитивного. Насамперед, вона побачила і пізнала там найвидатніших українських письменників. І коли б не особисті відносини Куліша до Марковички, то вплив на душу і творчість письменниці її нового оточення був би дуже великий і позитивний. Але ці особисті відносини творили несприятливу атмосферу, і талановита, багатонадійна жонка, в душі якої російська культура ще була сильна, почала відбігати від українського оточення (в чому найбільше завинив П. Куліш) і прихилитися до гурту російських літературів, в центрі якого стояв С. Тургенєв. Особливо зблизились вони, тоді коли 1859 р. вкупі вїхали за кордон. Тургенєв допомагав їй літературними порадами писати вже по-російськи, містив її твори в лінійних російських журналах, клопотався, щоб за надрукованих твори було добре заплачено і т. д. Це спричинилося до того, що Марковичка за кордоном затримувалася і вмовлялася їхати додому, до чого вмовляв її Опаанас Маркович. Взагалі вона почала відходити від свого чоловіка, що вразило кінець-кінцем до нового ір розходження. Опаанас Маркович сам вернувся в Україну.

Залившись за кордоном одна, Марія Марковичка найчастіше перебувала в російській оточенні, в то-

варистві Тургенєва, Герцена, Бакуніна, Добролюбова та ін. Це все сприявало її грати, як висловилась її син Богдан Маркович, „обшеруською письменницею“. І з шим іменем Марко Вовчок переживав другу добу своєї літературної діяльності.

Але не дивлячись на такий перелік у її житті, Марко Вовчок все таки остаточно з українським письменством не порвала. За час її дтравня 1859 р. по вересень 1860 р. вона викінчила для другого тому „Народніх оповіань“ такі твори: „Ледацина“, „Від себе не втечеш“, „Пройди світ“, „Два сини“, „Дяк“ і „Не до пари“.

Року 1867 Марко Вовчок з закордону повернулася до Петербургу. Перебуваючи її тут без певних матеріальних засобів спонукало до широкій перекладницької діяльності з усіх європейських мов на російську вилатних творів світового письменства. У цьому їй допомагав її брат у-первих Дмитро Писарів—відомий московський критик-нігіліст. А в той час Опаанас Маркович лежав тяжко хворий в Чернівській лікарні і незабаром того самого року помер на руках своїх друзів і прихильників.

Влітку 1868 р. Марковичка втрачала і Д. Писарева з, що втративши на один із кувортів біля Риги. В цій

добі (пр. 1861—1868) для української літератури Марко Вовчок дала дуже мало. Як висловився влучно О. Дорошкевич, у письменниці, одірваної від рідного ґрунту, „висихають джерела реальної творчости“. Тут письменниця згалазала пораду Т. Шевченка писати казки. В цім жанрі вона пробувала свої сили ще в Немирові (оповіання „Чарі“). І от у Петербурзі Марко Вовчок переходить тепер до жанру „Казки для дітей“, до казкової екзотики й історичної романтики. У цих творах письменниці переважає поетична фантазія, народний фольклор над побутовою спостережливістю. „Кармелюк“, „Дев'ять братів і десята сестриця Галя“, „Ведмідь“, „Чортова пригода“ та ін., а також збірка 200 українських пісень, зібраних Марком Вовчком та покладених на ноти Едвардом Мертке, — оце і все, що дала тоді письменниці для української літератури.

А поруч такої скромної української праці письменниця багато пише повістей і оповіань російською мовою: „Глухий городок“, „Теплос гнєздишко“, „Живая душа“, „В глуши“ та ін.

Після смерті Писарева популярність Марки Вовчки в російському літературному світі занепадає. Тож вона пориває з ним і десь коло р. 1875 виходить заміж за Мих. Ло-

бача-Жученка та виїздить з шим на Кавказ, в м. Ставропіль.

Від цього моменту в житті Марки Вовчки настала доба переїзду і шукань лішого місця. 1885 р. переїздить в Україну і тут, серед рідного народу, живучи в Богуславі над мальовничою Россою, вона повертається до української літератури. 1902 р. приїздить до Києва, навізує стосунки з українськими письменниками та критиками: О. Кониським, С. Єфремовим, В. Доманицьким та ін. Листується з редакцією видавництва „Вік“ у справі нового видання її українських оповіань, а „Київська Старина“ друкує її нове оповіання „Чортова пригода“.

Але в 1905 р. відбуває революція. Марко Вовчок переживає її тяжко, як щось нове і вороже. Удвох з чоловіком вона переїздить до міста Налччк на Кавказі і тут задумує привести до порятку всі свої рукописи українських творів, щоб недовичені твори вийшли і вилати. Але з січня 1907 р. письменниця почала відчувати болі серця, болюки рук і ніг, а 10 серпня (28 липня ст. ст.) 1907 р. Марко Вовчок померла. Згідно з її бажанням, її поховали у власній садибі біля улюбленої груші. На місці стоїть хрест з написом: „Марко Вовчок, Марія Александрівна-Маркович-Лобач 28 июля 1907 г.“

Викритий ворог

(Із спогадів учасника УПА)

Одного квітневого вечора 1945 р. прихоложу в повстанській шпиталі, щоб відвізати свого друга, лікаря Юрка. Вже почало темніти, із-за вершин гори витілює сяк-вокою кавуна місяць, а в потопі, поблизу шпитального бункера, вкочетіла вода.

— Підемо на свіже повітря, — промовив до мене Юрко. Ми, зявившись за плечі свої автомати, спуścасмося по кам'янистому, викритому мохом схилу до гомінкого потоку.

Сли на плескувату камені, зачурили самосаду й розмовляємо. Юрко почав оповідати про пережитий тиждень в облозі.

— Ми були в пазурах смерті. І не вірилося, що залишимося в живих. День і ніч спують по крижі „чубарика“, в селі їх повно, доругу, що йде на Болехів, обсадили заставами. Виходу немає, сидимо, мов миша в пастці. Харчові запаси вийшли. Вдень не палимо, щоб не розконспірувати свого місця. Варимо їсти вночі. Поїли не лише те, що можна їсти, але й телячі шквіри. Це був для нас справді великий міст. Санітари привикли, не дуже вразливі на такі несподівання, а т. Чорний — завжди співає:

„Вперед же, грай гармати“.

— З ними п'ятьма хлопцями, яких прислав куриний на перевикід, — сказав по павзі Юрко, — зайва мороза. Боятися, мов пси вовка. І що я зауважив, друже?! Серед них є агент НКВД.

— Заперечувати цього не можу, — відповів я, — але ж добір робив сам т. Галайза. Правда, йому кандидатів рекомендували підстаршини своїх земляків. А кого підозріваєте? — запитує Юрко.

— Молодий ще хлопець... Квітець. За німів працював санітаром в сільському шпиталі в Совоті.

Надіру балакучий, про все розпитує, чого й не треба йому знати. Знає всіх ставників та командирів 4-ої округи. Одного вечора зазвав його до себе, дав йому півшлянки спирту, а закувати нема чим, а теляча шкіра тверда, що і в зубах не піддається. Він і розспівався. Вимовився про свого брата, що тепер працює в НКВД, десть там у Станіславові. Я психолог. За час обсервації над ним, у мене склалися переконання, що він підсланий сюди „чубариками“, і, як тільки він зв'яси вийде, — провав наш шпиталь, пропали ранці... Стрільським рядом простусмо поवाद потоком туди, де штаб куреня „Бойки“. Зі мною санітари, що пройшли вишкіл в т. Юрка. Серед них Квітець. Йдемо... Півголосом розмовляємо. Дехто запитує про свою майбутню працю, з'ясовую, що будуть призначені по окремих чотах, а тепер йдемо в штаб куреня, звідки одержать тиждень відпустку, щоб відвідати свою родину.

— Я обов'язково піду в Сколе, — задоволено вимовився Квітець. — Підеш, думаю про себе. — Будеш бачити Сколе, як своє вухо без люстерка... Штаб куреня містився при сотні т. Бродича, в лісі коло Ямвільниці. По короткій розмові з куриним вирішив взяти на допит санітара Квітця. Несподіваний натиск, підібрані факти, уміння слідства в умовах суворой повстанської дійсності — ставлять упертого агента в безвихідь, і він починає нервово розповідати:

„Я одержав завдання ще в 1944 році від начальника Скільського НКВД пролізти в лави УПА. Вивчити кількість повстанців, персональний склад, озброєння, місце постою та джерела харчових запасів... Моїм завданням було знайти такого підстаршину, що зв'язаний з дівчиною, яка живе легально, нічого не має спільного з повстанцями. З таким підстаршиною я зв'язався в грудні 1944 р. — з роївом Ластівкою, що тоді хворів на тиф у Підгороднях. Про це повідомив НКВД, бо як санітар тифозного шпиталю, я шогіжся бунув у Сколі, де інформувався про палшу мою роботу. НКВД пообіцяло Ластівці пелоторкальність, легальну роботу та добру службу, як він розбулує агентурну сітку в курені „Бойки“.

Ластівка на це погодився, бо без пам'яті любив дівчину-вч тельку, з якою знайомий ще за мирних часів. Вони листувалися через мене. Копії цих листів я перелазав в районний відділ НКВД. Коли видавав Ластівка і повернувся до відділу, всі інформації від його йшли через селянина Тимка. Тепер, крім нас двох, є ще три рядових стрільці, котрі працюють на користь НКВД“.

Далі Квітець розповів, як він став агентом через свого брата-енкавеліста, що працює в Станіславові. За всю агентурну діяльність одержав костюм, 5 кілограмів цукру та 500 карбованців. Назвав тих трьох інших стрільців, агент в ворожій розвідці.

Діставши такі шпівні відомості, стало зрозумілим окремі невдачі в наших операціях. З цього явно було, як шпигунські пальці НКВД непомітно вгрузали в наше тіло. Треба було якнайшвидше об'ятати їх, загоїти рану.

За кілька хвилин викликаємо роївового Ластівку. Він не встиг зрозуміти в чому річ, як його розбродили й арештували. На обличчі у нього відразу виступив холодний піт, пройняв нервовий дриж. Довго не признавався. Але, поставлений перел фактами, він підтвердив зізнання санітара Квітця.

— Як ви наважилися стати агентом ворожой розвідці, тоді як ваша подина змушена піти в підпілля?

— Мені НКВД пообіцяло простити попередні провини, — відповів

ний з дівчиною, яка живе легально, нічого не має спільного з повстанцями. З таким підстаршиною я зв'язався в грудні 1944 р. — з роївом Ластівкою, що тоді хворів на тиф у Підгороднях. Про це повідомив НКВД, бо як санітар тифозного шпиталю, я шогіжся бунув у Сколі, де інформувався про палшу мою роботу. НКВД пообіцяло Ластівці пелоторкальність, легальну роботу та добру службу, як він розбулує агентурну сітку в курені „Бойки“.

Ластівка на це погодився, бо без пам'яті любив дівчину-вч тельку, з якою знайомий ще за мирних часів. Вони листувалися через мене. Копії цих листів я перелазав в районний відділ НКВД. Коли видавав Ластівка і повернувся до відділу, всі інформації від його йшли через селянина Тимка. Тепер, крім нас двох, є ще три рядових стрільці, котрі працюють на користь НКВД“.

Далі Квітець розповів, як він став агентом через свого брата-енкавеліста, що працює в Станіславові. За всю агентурну діяльність одержав костюм, 5 кілограмів цукру та 500 карбованців. Назвав тих трьох інших стрільців, агент в ворожій розвідці.

Діставши такі шпівні відомості, стало зрозумілим окремі невдачі в наших операціях. З цього явно було, як шпигунські пальці НКВД непомітно вгрузали в наше тіло. Треба було якнайшвидше об'ятати їх, загоїти рану.

За кілька хвилин викликаємо роївового Ластівку. Він не встиг зрозуміти в чому річ, як його розбродили й арештували. На обличчі у нього відразу виступив холодний піт, пройняв нервовий дриж. Довго не признавався. Але, поставлений перел фактами, він підтвердив зізнання санітара Квітця.

— Як ви наважилися стати агентом ворожой розвідці, тоді як ваша подина змушена піти в підпілля?

— Мені НКВД пообіцяло простити попередні провини, — відповів

Також у Франції невистачає хліба. Тим то населення Парижу часто по 4-5 годни просидає чи простояє перед склепами, щоб одержати свій хліб пасушний“.

(Лена НІТ-Бізма)

— Ви стали зрадником своєї нації? Ластівка мовчить.

— Що вартий той, хто порушив воїнську честь-присягу?

— Розстріляйте! — видушено, ледеве промовив Ластівка.

На рівні поги встав хорунжий Кобець, колишній робітник Київського заводу „Красний пахар“.

— Ти, негіднику, своє товариство продав зади спасіння власної шкури, потоптав національну честь... Дозвольте ж мені... — звертається до куриного, — спосю... подласти зрадника... За наметом почувся короткий стріл... Решта більшовицьких агентів теж були відразу затримані.

Підпор. УПА Данило МРІЩУК.

«Циганський барон»

Український оперовий ансамбль 15-го серпня п. р. в українському таборі Н. Улья поставив свою нову—після „Тоска“ і „Малам Батерфляй“—річ: відому оперету Штрауса „Циганський барон“ (поставник М. Бук, муз. кер. Б. П'юрко).

Треба сказати, що ця оперета належить до досить трудних для постанови, зокрема в наших еміграційних умовах. З другого боку, є річчю самозрозумілою, що оперовому акторові переклочитися на жанр оперети—не така вже легка справа. Це й позначалося на грі воях чільних акторів ансамблю: І. Зайффера, що виконував роль циганського барона Шандора Барінкаля, і Носенко, яка грала Арсену. Обовони з вокального погляду виконали свої ролі добре, особливо „в формі“ був на цей раз І. Зайффер. Труліше почували вони себе в ділянці акторської гри — це ж бо оперета, тим часом як і Ігор Зайффер, і Ф. Носенко—насамперед актори оперові.

Сподобались нам образи паганок: старої циганки Чипри (арт. А. Піддубна) і молодої циганки, її дочка Саффі (арт. К. Залорозна). Обидві вони сценчно були досить яскраві і дали „циганську специфіку“ на сцені, чого не можна сказати без застережень про весь циганський гурт. Арт. Залорозна до того ж була бездоганна і з вокальної сторони, виконуючи свою роль з великим шдоселанням.

Роль торта ця свиньми („свинського князів“) виконував арт. Умалців і ця роль, безумовно, була йому, як то кажуть, дуже до лиця. Починаючи з гриму, дебелиї постаї з певними себе рухами і кінчаючи басовитим голосом—все було на своєму місці. Коли його велетельська фігура з русицею на плечі, шаблею при боці і страховицею худлатого шалюка на голові з'являється в третій дії на сцені і він розповідє свої „бойові пригоди“ з еспанської кампанії,—зали ним захоплено від старого до малого. Єдине, що ми порозили б акторові—це не падувати долавання від себе.

Щодо подружжя Карієро—Мірабелла (арт. арт. Кондрацький і Байдашнікова), то владним вишом образ Мірабелла. „Комісар

моральності“ Карієро супроти неї був ясно слабший. Тим часом Байдашнікова в ролі Мірабелли, створивши образ гротесково-машної, перечуленої старої пані, була прекрасною контрастною парю грубувато-зазавацькому „свинському князеві“, з його „м'ясарськими“ жартами і любов'ю до свиней.

Образ Оттокара (арт. Хвиля), як нам здається, навряд чи слід подавати таким беззахисним. Цей хлопець, з риб'ячою кров'ю обернесь Арсену на початку все ж виявляє якусь акцію, навіть пробує шукати законних скарбів і викликає на побачення Арсену. Тож не мусив би він так на очах глядачів в'янути, переконавшись у вірності йому ухолой Арсені і осягнувши її згоду одружитися з ним. Швидко плаваки—це мусіло б позначитися пізнисенням його життєвого тону і похвалепням гон як не в руках, то в очах.

Щодо образу графа і олодай (арт. Кучер), то в загальному він вирішив, але коли б він був ще більше, так мовити, „воццко-аристократичним“ на тлі даного оточення, то свиньча дія виграза б.

Нарешті кілька слів про оркестру. Оркестра звучала зладжено, належно владючи всі цювансь багатой музика Штрауса. Шкода лише, що не вся зала могла як слід нем мядуватися, бо вона (зала) акустично не досконала і в деяких місцях є „саухові провалла“. Це має значення, безумовно, і для сприймання вистави загально.

В загальному вистава складала гарне враження і свідчать про шдологівну праду оперового ансамблю.

А. Юрник.

Це гедя лачуєте, читаєте і поширюєте Українські Вісті.

Індія на порозі самостійности

(Закінчення з 3-ої сторінки)

віровизнання, — магометан і браміні. Цей релігійний поділ призводить до жорстокої ворожнечі одної частини народу до другої. Мусульманська Ліга, на чолі якої стоїть А. Івва, й індійська партія Конгресу, очолювана Пандітом Неру, стоять одна проти одної як вороги. Тим то, що в англійській пропозиції приймає одні, те відкидає другий і навпа.

Завдалося б, що за таких обставин немає й надії сподіватись будь-якого успіху. Але англійська політика, яку у нас традиційно признавчались ганина, але яка насправді могла б слугувати добрим прикладом і для інших народів, домоглася хоч дельної рівноваги і в цьому морі розбурханих пристрастей. Зформовано центральний тимчасовий індійський уряд з представників обох ворогуючих партій і навіть скликано першай в історії Індії судо індійський парламент, що був відкритий 28-го жовтня 1946 року.

Нарешті настав і той день, що в о шого відомий англійський історик Маклоей сказав: це буде „найвеличчійший день в історії Англії“. 20-го лютого 1947 року англійський прем'єр-міністер Етлі декларував у парламенті, що уряд вирішив передати управління Індією самому індійському населенню, що має скласти свою конституцію й утворити свій центральний уряд. Якщо до червня 1948 року індійці не спроможні будуть це зробити, то залишаючи Індію, Англія передасть владу існуючим уже тепер тимчасовим провінційним урядам. Таким чином перед індійськими народами уже від-

критий шлях до самостійного життя.

Треба сказати, що шлях буде не легкий, бо треба буде побороти ще чимало трудностей. Поперше, це відсутність єдності серед 400-мільйонного народу. В Індії маємо те, чого не знають інші народи — поділ на касты. Ці касты в минулому постали на релігійному ґрунті, але тепер вони відіграють роль соціального фактора. Приналежність до касты пов'язана з професією, що її не вільно змінювати. Якщо взяти під увагу, що кількість різних каст перевищує 3000, то можна зрозуміти, як ворожнеча поміж ними відбивається на соціальному житті. Коли індієць виходить з касты (чи його вилучають з неї), то він стає позакастовим. Це найгірше становище людини, не так званий парій. Він не сміє навіть наблизитися до кастових, він „пелоторкальний“, для нього можливою тільки найгірша праця. І таких парій налічують 60 мільйонів! Поряд таких найбідніших парій існує в Індії шось із 700 князів, що володіють майже третьою всієї країни.

Далі йде вже згадана релігійна ворожнеча між 250 мільйонами браміні і 90 мільйонами магометан. Ці останні вимагають відокремлення деяких провінцій, що мали б увійти до складу самостійного Пакистану. Шовравада, в цьому питанні обидві течії вже прийняли до згоди: Індію поділено на два домініони: Індію і Пакистан. А 15-го серпня такий поділ проголошено офіційно. Проте суперечки і навіть конфлікти між обома частинами в майбутньому ще відомо не усунуто.

Не байдужим для успішного вирішення проблеми є й те, що 400 мільйонів населення поділено на значну кількість окремих великих і малих князівств, володарі яких—раджі — ворогують між собою і перешкоджають єдності населення.

Нарешті мовне питання. Немає такої тубільної мови, щоб її розуміли всі індійці. Розпоротеші по величчій території Індаустана, вони розмовляють шось на 200 різних мовах і діалектах, які часто менш подібні одна до іншої ніж, напр., мови німецька і французька. Якщо можна говорити про спільну мову, то це є виключно англійська. Але знають її лише люди в містах (і то не всі), себто дуже незначний відсоток населення.

Все це значно утруднює обом новим домініонам шлях до нового майбутнього. Не треба забувати й того, що Англія залишила дуже помітний слід в культурному житті Індії. Серед індійського населення є чимало англофілів і, можливо, кількість їх ще збільшиться, а надалі до квітня 1948 року, коли обидва домініони мають остаточно вирішити, чи залишаться їм членами британської спільноти народів, чи ні. Багато залежатиме і від дальшої політики Англії, що протягом всієї історії завжди знаходила кращий вихід із найтруднішого становища.

У всякому разі для обох домініонів розкрити нова сторінка їх історії. Вони одержують можливість здійснити заповітну мрію цілих поколінь—стати самостійними державами. Ми, українці, що принесли (и несемо) стільки жертв для здійснення цієї мрії для нас, можемо тільки шире вітати народи Індії. Щастя, Боже!

І. С.

Українські народні приповідки

Коли ми прислухасмося до мови наших селян, то нас приємно вражає барвистість і повнота вислову. Це тому, що люди, які не відчули на собі негативного впливу чужої мови, широко користуються народними прислів'ями та приповідками. Їх мова рясно оздоблена короткими висказаннями, що висловлюють загальні правди, погляди, думки про світ і людей та про всі інші життєві справи.

Наприклад: „Не родився крестий, а родився шасний“. „Не спитавши броду, не лезь у воду“. „Великому велика і яма“. „Сила без голови шаліє, а розум без сили мліє“. „Як звали мене Грицьком, посьв я гроші мішком; як стали звать мене Григорій, то й став я, як гриб, голій“. „Голова голові, а хвіст хвостові — не про вас мовлячи“. „Хто не звик правди поважати, той завжди ласий панувати“.

Приповідка — це ніби навчальний висновок, якогось оповідання, казки, байки або висновок з власного досвіду чи спостереження, що дає якусь життєву правду. Часто приповідки висловлюються у формі метафори або алегорії: „Трапила кося на камінь“. „Куди орли тікають, туди сороки не пускають“. „З свяжичем востом та в пшеничне тісто“. „Мовчи, глуха, менше гріх!“ „Дерак язвк за зубами“ і так далі.

До приповідок належать також образові вислови, порівняння, прокляття та закляття. Усе це має своє значення, якщо його прикласти до різних життєвих обставин. Крім того, усі ці форми вислову надають пластичності мові й пояснюють або доповнюють висловлену думку.

„Мужик у землю дивиться, а на сім сажень бачить“. „Мужика влень обдер, а вночі обросте“. „Хто стається вівцею, того вовк з'їсть“. „Густа каша дітей не розгонить“. „Сидить, як сорока у сльвах“. „Не лупне так ходак, як чобіт“. „Правда, як олива, ва верх вийде“. „А щоб над тобою земля тряслась, сажі такій сину“. „А щоб тебе кури загребли“. „Щоб тебе повесело поза витряками“.

Приповідка торкається різних сторін особистого та громадського життя: „Не страшно женитися, а страшно журитися“. „Жінка не черевик, з воги не сажнеш“. „Не купи хати, а купи сусіда“. „Не хочеш страти, не сунься в чужі, ні в святи“. „На чужій стороні вклонився і вороши“.

Білоруський театр

До табору Шайгстайм завтав білоруський театр-естрада під керівництвом Миколи Куліковича. Мешканці табору білоруса за посередництвом трупи показали своїм співмешканцям українського й російського Шайгстайму та мешканцям калмицької трупи красу і велич білоруського народнього мистецтва.

Програма вчора була урізноманітнена і складалася із сольоспівів, квартетів народніх пісень, танців, деклямацій і жартівливих скетчів. Особливо вражала національна білоруська форма одягу. Декілька ліричних дуетів за словами Янки Купали виконали солісти Кулікович і Гончаревич. Поганську рапсодію (танок) виконали Карасюк (справді знаменитий майстер), Віра Філіпович та Віра Андре. У виконанні Карасюка добре вийшов давняцький танок.

Білоруські друзі майстерно показали на сцені білоруське село з його звичаями і побутом, виконавши декілька обрядових пісень, подібно до українських весілок.

Про прахильність і дружбу білоруського народу хай свідчать сло-

У багатьох приповідках залишились спомини історичних подій: „Комашки, комашки, поховайте подушки, бо татари йдуть!“. „Бідний, бідний пане Степане, не попає, небоже, на Запорожжє не знайшов гараза шляху!“ (Про Степана Потоцького, що потрапив у полон до Хмельницького під Жовтими Водами).

Трапляються у приповідках і спомини давніх релігійних вірувань: „Щоб тебе чорний Бог убив“. „Каб би не Перун, многи би не хрестилися“. „Колісь Ярило всіх людей дурило“.

Взасповідності з сусідніми народами також знайшли своє місце у народніх приповідках: „Тату, лізе чорт у хату!“ — „Дарма, дочко, аби не москаль“. „Мамо, закрийте мені очі, нехай не дивлюся на того негідного дяка“. „Чогось мені, мамо, німець на душі не лежить“. — „Бож він, доцю, пам на печінки хоче сісти“.

Трапляється чимало приповідок, прийнятих нашим національним гумором: „Пі у дзвін — ділько в клепаю!“ „Дай, Боже, нашому теляті вовка з'їсти“. „При чому тут староста, що грім пороса вбив!“

Багато є приповідок з фаталістичною вірою в долю: „Свої долі і конем не об'їдеш“. „Лиха доля і під землею знайде“. „Як не дав Бог талану змалку, то не буде й до останку“.

Як бачимо, приповідки користуються образними висловами, формою метафори та алегорії. Вони виявляють багаті скарби народньої мови, гумору та життєвої спостережливості і дають широкий образ духової культури нашого народу.

Проте, не всі приповідки, що трапляються у нашій мові, можуть характеризувати заоча, влучно та світогляд українського народу. Багато приповідок потрапило у нашу мову з „Пчіл“ та інших середньовічних книжок, що походять з Візантії та від західно-європейських країн. Але більшість наших приповідок місцевого походження і мають зв'язок з народніми піснями, казками та оповіданнями.

У найдавніших пам'ятках української літератури — літописі XII ст. — „Моление Данила Заточника“ — XVIII ст., трапляються приповідки, що вже у той час були записані з народніх уст: „Аще кто матере не послушасть, в біду впадесть“. „Не погнеш плеч, меду не сласть“.

По своїй формі приповідки зай-

мають середнє місце — поміж віршем і прозою. Якщо приповідка складається з двох або більше рядків, то вони сполучаються римою або асоціативно: „Мабуть, москаль тоді красти перестане, як чорт моляться Богу стане“. „Пав добрий, як отець — взяв корову і скопець, — а пані, як мати — казала теля взяти“. „Трапилось хробаку раз на віку влізти у моркву“.

Більшість приповідок, що тут наведені, є старим скарбом творчості нашого народу. Теперішнє наше неспокійне життя спричинилося до винятку нових, вже сучасних приповідок, що дуже влучно скоплюють найскаравіші моменти нашої дійсності.

З совєтської бувальщини: „Чого, тітко, ваша корова реве?“ — „Бо колгоспу боїться!“ „Тато в СОЗ'і, мама в СОЗ'і — діти плачуть на дорозі“. „Ні корови, ні свині, тільки Сталін на стні“.

З німецької неволі: „Обрид він мені, як німецька бруква“. „Гарні шуги нам дали, добре в них ходити, щоб так німпей було добре в світі жити“. „Українцям в Німеччині дуже добре жити, хоч і їсти нема що, а мусиш робити“.

З сучасного життя: „Колісь москаль лякав чортом, а тепер — „Родіва!“ „Упрівський хліб м'який, та в горлі кісткою стає“. „Нехай Парагвай, аби не „Родіва!“

Кінчаючи цей коротенький вступ, ми звертаємося з проханням до усього свідомого громадянства збирати й записувати приповідки та прислів'я, бо саме у цій формі народної творчості відображується не тільки наше скляне і багате прикрасами емігрантське життя, а й прояви активної боротьби за свою незалежність.

Олекса СТЕПОВИЙ

Подяка

Наш відомий оперовий співак пан Василь Матіяш перелавна стипендійний фонд для українського студентства суму 1.000 (тисячу) нім. марок, як частковий зворот стипендії КоДУС-у з попередніх років. „Комісія Допомоги Українському Студентству“ сылаєє ширю подяку своєму колишньому стипендіатові, що спонин покладає на нього наті нашого громадянства й сподівасться, що й інші стипендіати підуть за його слідом.

Панам Чухновим видно не не потобалось, бо було чути (як уже розходились): „Зачем ето так патріотичес? Ето не нужно“.

Наприкінці кореспондент „У. В.“, привітавши білоруських друзів, дав кілька запитань, на які аістав і відповіді.

— Які сили має білоруський театр на еміграції?

— Маємо декілька аматорських груп. З професійних ми єдина трупа, хоч готуємо ще пару труп.

— Як давно існує ваша одиниця?

— Від закінчення війни.

— Які зв'язки маєте з українськими театрами?

— Якнайтісніші. Особливо цікавимося театром-студією реж. Й. Пранка. З ним маємо ділові зв'язки.

— Які зв'язки з українцями взагалі і чи вітаєте українські табори?

— Українці — це найближчі наші друзі. Наші зв'язки найщиріші. Скрізь, де ми були — нас вітали як своїх рідних.

Дяк ГОЛУБОВИЧ

З ЖИТТЯ ТАБОРІВ

Поклін тіні Богдана Хмельницького

(З приводу 290 роковин з дня смерті великого гетьмана)

Вся неділя 10-го серпня в Етлінгенському таборі пройшла під знаком поклону тіні великого гетьмана Богдана Хмельницького.

Після служби Божої була відправлена урочиста паххрда. Потім вийшли загони комбатантів, поділі й пластуни й оточили пам'ятник „Борцям за волю України“. Панахида відправив митрофорний протоієрей о. Володимир іо. Федір за участю таборового хору. Теплою і широким була молитва за спокій душі та вічну пам'ять лицаря, який створив собі й Україні легендарну славу.

А на схилі сонячного дня о. ігумен Іосиф Галабарда ЧСВВ виступив на таборовому майдані з першою реколекційною наукою. В палком зверненні місіонер докоряв тих „патріотів“, що забули Бога та порушують єдність. Це звернення його нагадало великого гетьмана, який усе життя віддав для об'єднання українського народу.

Увечері того ж дня в театральній залі п. редактор Курдик прочитав реферат, присвячений іс-

торичним подіям і сучасному життю. Об'єднати верстви народу, сказав прелегент, мавали надзвичайних успіхів, зокрема під керівництвом Богдана Хмельницького, і, поки не було зради з боку союзників, болюве шастя ніколи не покидало великого гетьмана — козаки переможли йшли від Дніпра до Висли. Тільки незгода серед оточення, а нарешті зрада полк. Ждановича не дали Хмельницькому закінчити визвольну боротьбу і, більше того, вони були причиною його наглої смерті.

Трагічна епоепа середини XVII віку стала найлішим прикладом для нашого народу — об'єднаний він досягав надзвичайної слави й успіху, а коли іржа роз'їдала його тіло, народ швидко знесиловався і потрапив у ярмо.

В 1948 р. буде 300 літ від початку визвольної боротьби Богдана Хмельницького. Дай Боже нашому народові зустріти це свято на своїй рідній землі, — такими словами закінчився реферат.

С. Чопахінський.

Суперінтендент В. Кузів в Інгольштадті

26-го липня, в супроводі пастора Заборовця, до українського табору в Інгольштадті прибув високопостійний гість єпископ Євангельської церкви в Америці — Василь Кузів, якого урочисто зустріли таборяни та адміністрація. Після урочистого засідання Управи табору з присутністю гостей, офіційна зустріч та вітання відбулося увечері в залі театру, де у відповідь на численні привітання виступив єпископ, закінчаючи до єдності серед україн-

ського народу та до віри в Бога, що є основною запорукою у збереженні нашого народу. У цьому вітанні брала участь також капела бандуристів ім. Шевченка під керівництвом Божика, а також дитячий балет під керівництвом п. Перяславець та артист-співак Горохів.

Наступного дня під керівництвом єпископа Кузева відбулася відправа в місцевій лютеранській церкві.

С. К.

Знати минуле — творити сучасне

Нещодавно, з ініціативи Філі Комбатантів в українському таборі в Ділінгені проф. п. Куринний прочитав реферат на тему: „Визвольна боротьба в Україні в 1917 р.“

Шановний доповідач стисло, але яскраво висвітлював революційний рух в Україні, вірно змалював тогочасне становище в Україні, правдиво показав дії як уряду, так і окремих політичних діячів того часу.

Досить правдиво показав доповідач постать нашого борця і мученика за Україну, славного лицаря землі нашої Симона Петлюри. „Щоб лати повну оцінку такому незвичайному індивідові, яким був Симон Петлюра, — говорив доповідач, — треба віднести на ту височину політичного світогляду, на якій був він.“ Найпростіший спосіб пізнання

оцінки боротьби С. Петлюри, — треба послухати, що про нього говорять ворог наш. Ті скажуть, брехливі, безпідставні і безглузді закиди большевиків на С. Петлюру, уже досить говорять в користь його.

А знищення С. Петлюри большевиками — це повний доказ того, що іншими засобами з живим ним вони не в силі були боротись.

Багато говорено, багато написано про дії нашого уряду як в цілому, так і зокрема кожного, але перш ніж дати правильну оцінку та зрозуміти де правда, а де її нема — треба знати умови, обставини та політичну й економічну ситуацію того часу“ — говорить доповідач. Та більше й частіше подавати такі реферати — говоримо ми, слухачі.

Ф. К-ко.

Закінчення академічного року УТГ

31-го липня ц. р. закінчилися виклади на вправи на всіх факультетах і відділах УТГ, крім відділу фармацевтичного (в Мюнхені), де виклади і вправи мають закінчитися дні 31 серпня ц. р. 1 серпня відбулися професорські Ради факультетів, 2 серпня — спільна екскурсія професорів і студентів УТГ паропланом по Дунаю до Валгазі. 3 серпня відбулися промоції чотирьох докторів УТГ, а саме: ветеринарних наук — вет. лікаря Віршука Володимира та вет. як. Ткачука Богдана; економічних наук — Брехфельда Г. (голландськ) та інж. Цезаря Семена. Далі того ж дня відбулося засідання Професорської Ради

УТГ, на якому з числа 67 членів з вирішальним голосом було присутніх 46. Ректорат подав інформації про життя та працю УТГ в академічному році 1946-47, з яких присутні довідалися, що не зв'язуючи на ненормальні умови нашої дійсності за минулих 10 місяців, праця УТГ зросла кількісно і підвищилась якісно і то в кожному з чотирьох з його секторів.

Тепер УТГ оголошує війна на 28 семестр в аудиторного високошкільного сектору, — влісь до 30 вересня ц. р., а з 1-го — регулярні заняття, рівно ж продовжуватимуться війна на позачасний сектор, на якому ферій немає.

Жертуйте на студентів

У липні цього року скінчився по всіх високим школах літній семестр, а з початком жовтня розпочинається новий, зимовий семестр 1947/48.

2100 українських студентів студіювало на самому західному терені Німеччини, а це число збільшиться ще на дві до три сотні новими абсолюентами середніх шкіл. Більша частина цієї молоді потребує доконче помочі й її може одержати тільки від українського громадянства за посередництвом „Комісії Допомоги Українському Студентству“, що як єдина визнає всім громадянством понадпартійна допомога установа, відання допомагає українському студентству постійними місячними стипендіями й допомагає на шкільні оплати та на інші культурно-освітні потреби, а тепер на основі постанови Ц. З'їзду Українських Допомогових Комітетів і Конференції ШУЕ, КоДУС-у — ЦЕСУС-у з 17. липня ц. р. перебирає на себе всю допомогу українському студентству на еміграції.

В минулому академічному році „КоДУС“ урядом загалом 569 постійних стипендій, з цього 505 в американській і французькій окупційних зонах і 64 в британській зоні і вдав на це досі майже 350.000 марок. З новим шкільним роком число стипендій і витратів значно збільшиться й тому „КоДУС“ за згодою ШУЕ переводитиме й цього року посилену збіркову акцію на „стипендіальній“ і науковий фонд, щоб

придбати більші фонди, які звичайно вилізують з щомісячних перманентних збірок, самооподаткування, імпрез і пожертв наших установ.

Посвялена збіркова акція на „КоДУС“ і „Українській Науковій Фонд“ відбудеться в часі від 20 серпня до 10. жовтня на окремих друкованих, номерованих, остемпльованих збіркових листах, підписаних Головою ШУЕ п. Василем Мудрим і Головою „КоДУС-у“ проф. д-ром Зеноном Кузелею й переводитиметься за допомогою Філії та представництва „КоДУС-у“, таборових уураа і культурно-освітніх референтів та українського зорганізованого студентства.

Ми певні, що українське громадянство підержить нашу збіркову акцію як найсерdecніше і дасть тим новий доказ нашої одності, солідарності та зрозуміння, що жертва на високій школі та студентство, не впадає в освіту й виховання молодого покоління й вишкіл нових провідників і борців за краще завтра кожного з нас.

Центральне представництво Української Еміграції (ШУЕ) Комісія Допомоги Українському Студентству (КоДУС) Центральний Союз Українського Студентства (ЦЕСУС).

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

У понеділок 4-го серпня помер в Корибераі в наслідок катастрофи Андрій Костенко. Покійний народився 13-го листопада 1910 року на Київщині. Востаннє він мешкав в українському таборі в Корибераі, де під час автомобільної катастрофи, що сталася 31-го липня, був тяжко поранений. В його особі наша громадськість втратила одного з чесних українців-патріотів, що багато сил віддала боротьбі за волю України.

ДРУЗІ.

Бібліографія

- Ірша Артня.—Прощання (проза), 100 стор., накладом автора.
- Орлик.—Місячник культури і суспільного життя, ч. 8.
- Проблеми.—Місячний журнал на демократичній думці. Липень 1947 р.
- Пу-гу.—Універсальний тижневий журнал, ч. 23, 24.
- Комар-Іжак.—Гумористичний журнал, ч. 7.
- Казакія.—Журнал, ч. 5 за червень 1947 р.

Наука й техніка

Новий антибіотик. Останнім часом продукуються нові піни ліки—препарат, подібний до пеніциліна, під назвою стрептоміцина. Цей препарат інтенсивно діє на бактерії, пеніциліна проти яких лишається безсилою, а саме: бактерії тифу, дизентерії, кашлюка та інших.

Лікувальні препарати типу пеніциліну та стрептоміцину були названі **антибіотиками**, від грецького слова „біос“—життя. Їх діє на бактерії полягає не в безпосередньому вбиванні їх, а в гальмуванні розмноження та розантву останніх. Остаточним наслідком такої дії наступає вмирання бактерії.

Застосування ультрафіолкового проміння в медицині. Відомо, що ультрафіолкове проміння належить до невидимих частин сонячного спектру і має найкоротшу довжину світлової хвилі. Тому його часто називають „чорним світлом“. Штучним джерелом такого проміння може бути, наприклад, кварцева лампа. Користуючись спеціальним фільтром, ультрафіолкове проміння можна відфільтрувати від інших спектральних барв. Тендер дерматологи (фахівці з шкірних хвороб) користуються цим промінням для вилічення деяких хвороб волосся, викликаних грибками. Хворі волосся, освітлені „чорним світлом“, починають світлітись блідозеленим світлом, відрізняючись від здорового волосся, що лишається темним.

враження від об'єкту. Над тією проблемою від 1932 року працював науковець Douglas Wippek, якому було доручено під час війни поставити просторову фотографію на службу військовим пілям. За його методою (опрацьованою перед 1945 роком) зроблені фотографії створюють таке саме об'ємне враження, як і об'єкт в безпосередньому спостереженні очима людини. Таємниця його методи полягає в маленьких рінчачках, вирізаних на фото-плівках.

Друга новина—це сенсаційний винахід в галузі фотографії, продемонстрований педаном в Нью-Йорку через членами Оптичного Товариства. Мова йде про фото-апарат, що в ньому при фотографуванні одночасно має готовий негатив і позитив. Це означає, що при фотографуванні пач відпадає вся праця в темряві або при червоному світлі: викликання фільми, їх фіксування та виготовлення відбитків. Більше того, в новому апараті взагалі не відбуваються зазначені процеси, в ньому немає ніякої рідких-реактиву. Негатив та позитив одержують в сухому вигляді. Винахідник апарата, керівник великої оптичної фірми, заявив, що такі апарати можуть вироблятись усіх розмірів апаратів попередніх конструкцій.

Ю. Ф.

Увага!

Щоб уникнути помилок та плутанини, просимо всіх, хто надсилав до нас грошові перекази та листи про розшуки вразно писати свої адреси.

АДМІНІСТРАЦІЯ „УВ“.

Слухайте українську пісню

26 серпня від год. 18, 30 до год 19 через радіо-Франкфурт під керівництвом композитора Івана Райля співатиме український хор табору Майн-Кастель. В програмі українські народні пісні.

РОЗШУКИ

- Онисковича Миколу — писати на „Українські Вісті“ для Дмитра.
- Анатоля Сидора розшукує двоюрідну сестру Тоню та Ліду Бредхінку, Тоню Півневу. Адреса: реал. „Укр.Вісті“, Neu-Ulm, Ludwigstr. 10.
- Мартиненко Аркадій — відгукніться на „Українські Вісті“ для Хоменка Анатолія.
- Рідних і знайомих пошукує Потапенко А. Писати на „Укр. Вісті“.
- ПОБРАТИМИ, ВІДГУКНІТЬСЯ!** Гордій Б., Грицько К., Профір С. Писати на „Українські Вісті“.
- Стахурських Андрія й Тетяну з дітьми Ніною й Мариною розшукує Панасенко Євгеній Kornberg b. Bebra, Bergstr. 41. —102
- Пошукує рідних та знайомих — Лакоченко Василь „Українські Вісті“. 26—4
- Хто походить із с. Жиравки коло Львова — відгукнітьс! Писати на „Українські Вісті“. 27—4
- Мирнова Леоніда, Балашку Клеру, Носа Василя — розшукує Володимир. Писати: R. Ockel, Post Weibhausen u. Traunstein, 13b. 28—1

- Брата Михайла Рудика - Новосельського та знайомих — Василь Рудик-Новосельський. München-Schleissheim, Fliegerhorst. 29—3
- Кружницькіх Петра та Стефана — шукає Мовчурал Володимир із села Никонковичі. (23) Osnabrück-Fergblick, DP-Camp. 30—1
- Шейна Юрія народж. 1922, Ольхівського Віталія — 1897 р. — Шейна Анна, Nürnberg, Wodonstraße 78/II. 31—1
- Брата Зазіленського Павла шукає Зазіленська Марія, Kornberg bei Bebra, DP-Lager, Schewzenkostr.32. 32—1
- Сестру Шаповаленко Дору В., Киселева Любу Григорівну, Киселева Николая шукає Шаповаленко Павло Васильович. Писати „Українські Вісті“. 33—3
- О. Степан Мусійчук — Америка розшукує хлопця вік 11-ти Степана Слава Мусійчука сина Остапа і Марії. В останній час перебував в Австрії у французькій зоні — Линдек, а опікуном його має бути п. Степан Каралаш. Писати на „Українські Вісті“. 34—2
- Воліньського, що порикував брата Миколу, просимо подати адресу. Є відомості про брата. Редакція „УВ“.

ОГОЛОШЕННЯ

За зміст оголошень Редакція не відповідає

Вийшло з друку перше число журналу національно-державно думни

ПРОБЛЕМИ

Редагує колегія під проводом ред. Добрянського.

Ціна за 1 прим. 4 НМ.

Замовлення і листування в редакційних справах слати на адресу: Ukrainische Monatsschrift «Die Probleme», München 13, Schleißbach 50.

Журнал висилається тільки за готівку. Жадайте журнал „Проблема“ у всіх книгарних і газетних кіосках.

ДО НАШИХ ЗАМОВЦІВ

Подіємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі 1 стор. — 600 НМ, 1/2 стор. — 350 НМ, 1/4 стор. — 200 НМ, 1/8 стор. — 100 НМ, 1/16 стор. — 50 НМ, 1/32 стор. — 25 НМ. В тексті — 100%, налізники.

РОЗШУКИ — 50 пфеніг. за кожне окреме слово.

Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

Адміністрація.

Часопис «УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ» виходить ТРИЧ НА ПИКДЕНЬ: в середу, в'ятинку і неділю.

Прймається передплата:

На 1 місяць — 6 НМ

„ 3 „ — 18 НМ

Ціна окремого числа 50 ПФ

Організуйте групу передплату та шукайте для коопортану. — Коопортанам знизка 20%. — У справах передплати, одержування часопису, зміни адреси тощо — звертатись встанові і особисто до Адміністрації.

Administration „Ukrainiski Wisti“ Neu-Ulm, Ludwigstr. 10.

Видавничча Служба „УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ“ РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ

Головний редактор Ів. БАГРЯНИЙ

Редакція застерігає за собою право скасувати допис, а з приводу неоплачених дописів заступається лише в особливих випадках. — Дописи і листи в справах редакційних адресувати на особам редакційним, а Редакції.

Redaktion «Ukrainiski Wisti» Neu-Ulm, Ludwigstraße 10

Редакція приймає особисто в українському таборі Н. Ульму — біля зал. № 5—12 год. щодня, крім субот.

Authorized by Information Control Division

Druck: — Ukrainische Zeitung Neu-Ulm — Ludwigstraße 10

Доповнення учительських кваліфікацій

Ідучи назустріч бажанням і потребам українських учителів, Український Вільний Університет у Мюнхені дає змогу вчителю середніх шкіл доповнити свої кваліфікації, а саме:

I Здати педагогічний іспит на вчителя середніх шкіл.

II Здати науковий чи кінцевий магістерський іспит.

I Педагогічний іспит на вчителів середніх шкіл можуть здати кандидати:

а) мають науковий чи кінцевий магістерський іспит і докажуть це вірогідними посвідченнями,

б) пред'являть посвідки відбуття шкільної практики в розмірі понад-менше 80 шк. годнів з головного предмету і 50 шк. годнів з побічного предмету, якщо такий мають, з позитивним вислідом.

Педагогічний іспит здають кандидати з

- 1) педагогічної психології,
- 2) історії педагогіки,
- 3) загальної педагогіки, дидактики, психології та шкільної гігієни,
- 4) методик головного й есенціально побічного предмету,
- 5) основних проблем філософських наук.

Від останнього предмету (5) звільнені кандидати, що здали його, як частковий магістерський іспит або при малому докторському ригорозі і мають, щодо того посвідку.

Іспит є усний (з усіх предметів) і письмовий (з педагогіки і методик).

В склад іспитової комісії входять: декан проф. д-р І. Мірчук, як голова, проф. Г. Ващенко, проф. д-р О. Кульчицький, та похвальний відповідно до зголошень кандидатів досвідчений практик методист — інший до кожного предмету. В них можуть кандидати одержати інформації та поради, з якої літератури найкраще підготуватись.

II. До наукового чи кінцевого магістерського іспиту можуть зголошуватись кандидати, що:

а) дістали абсолютну університетських студій,

б) виготовили семінарійну кандидатську чи магістерську працю. Крім того, хто голосять до кінцевого магістерського іспиту, мусять пред'явити посвідчення, що здав частковий магістерський іспит, кимавані в даній ділянці. Кандидат, що не має ще котрогось з вимаганих часткових магістерських іспитів має змогу також здати його в Українському Вільному Університеті.

Іспитові вигоди такі самі, як для нормальних студентів.

Більші інформації дає секретаріат Українського Вільного Університету, Мюнхен, Версайлаерштр. 4/III (добіт трамваєм ч. 19 з головного заліз. двірня — без пересідки), від дня 25. серпня 1947 в часі від год. 10—12-ої перед полуднем.

Деканат філософського факультету Українського Вільного Університету в Мюнхені.

Кушимо словинки Бориса Грінченка. Зголошуватись на адресу „Українських Вістей“.

„УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ“ ДО БЕЛЬГІ І АНГЛІ

Наш часопис для передплатників з Бельгії коштує 15 НМ на місяць, а до Англії — 9 НМ (разом з оплатою за пересилку). Оскільки гроші звідти досі висилати не можна, слід передплату здавати ще перед від'їздом, з тим, щоб потім повідомити про свою адресу або доручити своїм знайомим, що лишилися у Німеччині, передплатити часопис. Одночасно адміністрація „Українських Вістей“ попереджає всіх коопортерів, що в разі виїзду їх до іншої країни або місцевості, треба завчасно попередити адміністрацію та відповідно розракуватись.

АДМІНІСТРАЦІЯ „УВ“.

Ліцензійований українською та американсько-німецькою владою театр „Розвага“ заангажує акторів — жінок і чоловіків.

Зголошуватись можуть як ДП, так і не ДП.

Адреса театру: Neu-Ulm, Reinhardt-Kaserne.

Управа театру „РОЗВАГА“.